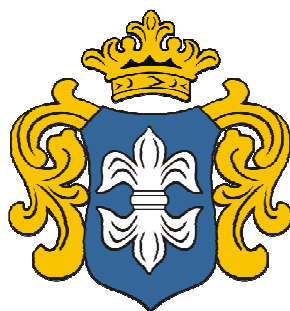

Załącznik do uchwały Nr XXVI/252/09
Rady Miejskiej w Pilźnie
z dnia 28 kwietnia 2009 r.

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
dla
GMINY PILZNO
na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 - 2015**

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY PILZNO
 - 2.1. Przestrzeń gospodarczo-społeczna gminy
 - 2.1.1. Położenie
 - 2.1.2. Stan i struktura ludności
 - 2.1.3. Działalność gospodarcza
 - 2.1.4. Rolnictwo
 - 2.1.5. Szkolnictwo, oświata i wychowanie
 - 2.1.6. Dziedzictwo kulturowe
 - 2.1.7. Działalność kulturalna
 - 2.1.8. Sport
 - 2.1.9. Turystyka
 - 2.1.10. Ochrona zdrowia
 - 2.1.11. Komunikacja

2.2. Systemy infrastruktury technicznej i gospodarki komunalnej

2.2.1. Zaopatrzenie gminy w wodę

2.2.2. Odprowadzanie oraz oczyszczanie ścieków sanitarnych

2.2.3. Ciepłownictwo

2.2.4. Gazownictwo

2.2.5. Elektroenergetyka

2.2.6. Gospodarka odpadami

2.3. Środowisko przyrodnicze gminy

2.3.1. Budowa geologiczna i rzeźba terenu

2.3.2. Bogactwa naturalne

2.3.3. Gleby

2.3.4. Wody podziemne i powierzchniowe

2.3.5. Warunki klimatyczne

2.3.6. Szata roślinna

2.3.7. Lasy

2.3.8. Świat zwierzęcy

2.3.9. Zasoby przyrody objęte ochroną prawną

3. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKOWE

3.1. Zanieczyszczenia powietrza

3.2. Promieniowanie elektromagnetyczne

3.3. Klimat akustyczny

3.4. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

4. CELE I PRIORYTETY DLA OCHRONY ŚRODOWISKA

4.1. Cele wynikające z przepisów szczególnych i norm prawa lokalnego

4.2. Ochrona obszarów o walorach przyrodniczych i krajobrazowych

4.3. Cele wynikające z zagrożeń naturalnych

4.4. Cele wynikające z przeobrażeń środowiska

4.5. Priorytety dla ochrony środowiska

5. WIELOLETNI PROGRAM INWESTYCYJNY WRAZ Z KOSZTAMI REALIZACJI PROGRAMU ORAZ ŹRÓDŁA JEGO FINANSOWANIA

6. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

6.1. Instrumenty realizacji programu

6.1.1. Instrumenty prawne

6.1.2. Instrumenty ekonomiczne

6.1.3. Instrumenty organizacyjne

6.1.4. Instrumenty edukacyjno-informacyjne

6.2. Kontrola realizacji programu

6.2.1. Monitoring stanu środowiska

7. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

1. WSTĘP

Ustawa Prawo ochrony środowiska¹, stanowi, iż w celu stworzenia warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska tworzona jest polityka ekologiczna państwa. Realizacja polityki ekologicznej odbywa się nie tylko na poziomie krajowym, ale przede wszystkim wojewódzkim powiatowym i gminnym. W celu realizacji polityki ekologicznej państwa zarządy województwa, powiatów i gmin sporządzają swoje programy ochrony środowiska uwzględniając w nich cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia ustalonych celów. Program ochrony środowiska dla Związku Gmin Dorzecza Wisłoki w tym Gminy Pilzno został uchwalony przez Radę Miejską w Pilźnie w 2005r. Polityka ekologiczna winna się rządzić pewnymi zasadami, a wśród nich wiodącą, czyli zasadą zrównoważonego rozwoju. Nadrzędnym celem Programu jest wdrożenie polityki ekologicznej państwa na obszarze województwa podkarpackiego, Powiatu Dębickiego oraz Gminy Pilzno. Strategiczny cel polityki ekologicznej państwa zawarty został w dokumencie „Polityka ekologiczna państwa na lata 2007 - 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 - 2014” i jest to „Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego”.

Cel nadrzędny realizowany będzie poprzez działania inwestycyjne i organizacyjne. Inwestycje ochrony środowiska pozwolą na:

- zmniejszenie degradacji środowiska przyrodniczego,
- podniesienie jakości życia mieszkańców,
- tworzenie nowych miejsc pracy w sektorach działalności gospodarczej związanej z turystyką,
- zwiększenie konkurencyjności gospodarki.

natomiast działania organizacyjne pozwolą na rozwój struktur i narzędzi zarządzania środowiskiem oraz monitoringu środowiska.

Program ochrony środowiska jest dokumentem strategicznym, który:

- integruje wszystkie działania zmierzające do zachowania i poprawy stanu środowiska,
- stanowi podstawę wyboru priorytetów, o znaczeniu gminnym, wyznaczających program inwestycyjny gminy w zakresie ochrony środowiska, finansowany m.in. przez fundusze krajowe i europejskie oraz wkład własny,
- tworzy ramy realizacji lokalnej polityki ochrony środowiska

Generalnie celami polityki ekologicznej w skali kraju w sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych są:

- racjonalizacja użytkowania wody,
- zmniejszenie zużycia surowców,
- minimalizacja odpadów z produkcji,
- zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- ochrona gleb,
- wzbogacanie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych,
- ochrona zasobów kopalin.

Program ochrony środowiska powinien być także powiązany z dokumentami szczebla wojewódzkiego oraz powiatowego.

Z dokumentów szczebla wojewódzkiego, powiatowego oraz gminy Pilzno zostały w pierwszym rzędzie uwzględnione:

- zaktualizowany Program Ochrony Środowiska oraz Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego,
- Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013,

- Strategia Rozwoju Powiatu Dębickiego,
- Program Ochrony Środowiska oraz Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Dębickiego,
- Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Pilzno na lata 2001-2015.

Program jest kontynuacją polityki ekologicznej realizowanej na podstawie Programu ochrony środowiska dla Związku Gmin Dorzecza Wisłoki w tym Gminy Pilzno uchwalonego przez Radę Miejską w Pilźnie w 2005r. Niniejsze opracowanie jest jego aktualizacją.

Cele, kierunki działań i priorytety w strategii działań gminy na rzecz ochrony, poprawy i racjonalnego wykorzystania środowiska określone zostały w oparciu o analizę takich elementów jak:

- polityka ekologiczna państwa;
- projekt aktualizacji programu ochrony środowiska województwa podkarpackiego;
- zasoby środowiska;
- możliwości finansowania przedsięwzięć;
- ocena stanu środowiska w gminie;
- krajowe, wojewódzkie oraz powiatowe dokumenty strategiczne (strategie, programy, plany) nakreślające kierunki rozwoju społeczno - gospodarczego m.in. wynikające z integracji z Unią Europejską.

Diagnoza stanu środowiska obejmuje takie elementy jak:

- analiza zagadnień środowiskowych istotnych dla gminy,
- identyfikacja problemów możliwych do rozwiązania na poziomie gminy,
- ocena aktualnego stanu środowiska, opracowana na podstawie danych agregowanych na poziomie wojewódzkim (np. raporty o stanie środowiska czy też opracowania Urzędu Statystycznego w Rzeszowie).

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY PILZNO

2.1. PRZESTRZEŃ GOSPODARCZO-SPOŁECZNA GMINY

2.1.1. Położenie

Gmina Pilzno, zgodnie z nowym podziałem administracyjnym państwa, od 1999 roku leży w województwie podkarpackim - najbardziej na południowy-wschód wysuniętym regionie Polski. Jest największą gminą powiatu dębickiego, obejmuje 165 km².

Pilzno jest centrum administracyjnym, komunikacyjnym, handlowym, oświatowym i kulturalnym dla 17 sołectw gminy:

- Bielowy,
- Dobrków,
- Gębiczyna,
- Gołęczyna,
- Jaworze Górne,
- Jaworze Dolne,
- Lipiny,
- Łęki Dolne,
- Łęki Górne,
- Machowa,
- Mokrzec,
- Parkosz,
- Podlesie,

- Połomia,
- Słotowa,
- Strzegocice,
- Zwiernik,

Pilno posiada dobre połączenie drogowe z Dębicą (12 km), Tarnowem (24 km), Jasłem (32 km), Mielcem (43 km), Rzeszowem (60 km), Tarnobrzegiem (83 km), Krakowem (105 km).

2.1.2. Stan i struktura ludności

Miasto i Gminę Pilno wg stanu na dzień 24.05.2007 r. zamieszkuje 17 573 osób, z czego kobiety – 8 778 (49,81%), mężczyźni – 8 795 (50,18%).

W mieście mieszka 4 558 osób tj. 2 240 mężczyzn i 2 318 kobiet. Na 1 km² w Gminie Pilno przypada 106 mieszkańców.

Gęstość zaludnienia w gminie na koniec 2007 roku wyniosła 105 osób na/km², osiągając wartość niższą niż średnia wojewódzka (118 osób/km²) oraz średnia krajowa (122 osób/km²). Gęstość zaludnienia dla miasta wyniosła 277 osób/km² a dla terenów wiejskich – 86 osób/km².

Prognozy demograficzne nie są korzystne. W perspektywie 6-letniej obserwuje się tendencję spadkową liczby urodzeń dzieci.

Przyrost naturalny czyli różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w określonym czasie i na określonym obszarze w przypadku Gminy Pilno jest dość zróżnicowany, nie ma on trwałego charakteru spadkowego, nie ma również trwałej tendencji wzrostowej.

Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności w Gminie Pilno w 2006 r. wyniósł 1,3. Na uwagę jednak zasługuje fakt iż wskaźnik przyrostu naturalnego w samym mieście Pilno w roku 2006 wyniósł 6,0 natomiast na terenach wiejskich odnotowujemy ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności wynoszący - 0,4. Jednym z charakterystycznych wyznaczników mówiących o stanie i rozwoju każdej gminy jest liczba jej mieszkańców. Jak wynika z poniższego wykresu, od kilku lat obserwujemy systematyczny wzrost liczby ludności.

Spośród 17 573 osób zamieszkujących miasto i gminę Pilno zatrudnienie ma 2138 osoby tj. 12% ogółu mieszkańców. Na koniec 2006 r. w gminie zarejestrowanych było 931 bezrobotnych. Bezrobocie agrarne na wsi powoduje, iż ilość osób pozostających bez pracy jest większa od faktycznie zarejestrowanych bezrobotnych. Na terenie gminy brakuje znaczących pod względem możliwości zatrudnienia zakładów pracy. Rozwijają się głównie drobna przedsiębiorczość, oparta o firmy rodzinne, głównie handel i usługi. Mieszkańcy gminy znajdują także zatrudnienie poza granicami gminy Pilno i województwa podkarpackiego. Do najbliższych położonych ośrodków miejskich należą: Dębica i Tarnów.

W najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy znalazły się osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata, które stanowią prawie 35% zarejestrowanych bezrobotnych.

Drugą z kolei najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby młode, głównie absolwenci szkół średnich i wyższych, którzy ze względu na brak doświadczenia zawodowego pozostają bez zatrudnienia. W gminie Pilno jest to 269 tj. 28,9% zarejestrowanych bezrobotnych.

Analizując bezrobocie ze względu na staż pracy można zauważyć, iż największą grupą wśród bezrobotnych powiatu dębickiego i gminy Pilno (łącznie z miastem) stanowią osoby, które są bez stażu pracy. Na koniec 2006 r. w powiecie dębickim było to 2285 osób, czyli 24,6% zarejestrowanych bezrobotnych, zaś w gminie Pilno – 256 osób tj. 27,5%. Drugą najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby które pracowały od 1 do 5 lat – 2058 osób, tj. 22,4% w powiecie, w gminie Pilno 223 osoby tj. 23,9%.

Na rynku pracy czynnikiem różnicującym sytuację bezrobotnego jest wykształcenie. Tak w powiecie jak i gminie Pilno najliczniejszą grupą wśród zarejestrowanych bezrobotnych są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, w powiecie jest to 3207 osób, tj. 35%, w gminie Pilno (łącznie z miastem) 346 osób, tj. 37%.

Osoby z wykształceniem wyższym stanowią w powiecie 5,75% bezrobotnych, a w gminie Pilno 6%.

2.1.3. Działalność gospodarcza

Gmina Pilno ma charakter rolniczy. Rozwój miasta i gminy jest pochodną infrastruktury, jej jakości dostępności i możliwości jakie stwarza dla mieszkańców i inwestorów. Najlepiej rozbudowana infrastruktura funkcjonuje w mieście Pilno, gdzie zlokalizowano najwięcej zakładów produkcyjnych, handlowych i usługowych. Na dzień 31.12.2006 r. na terenie gminy Pilno działalność gospodarczą prowadziło 760 podmiotów gospodarczych. Dominującą branżą był handel, produkcja, a następnie transport.

W 2004 r. działalność gospodarczą zarejestrowało 83 przedsiębiorców oraz 158 zostało wyrejestrowanych. W roku 2004 nastąpił znaczny spadek liczby zarejestrowanych podmiotów, w latach 2005 – 2007 zauważa się minimalny wzrost. Jak wynika z powyższego zestawienia liczba podmiotów gospodarczych nieznacznie się waha. Wpływ na to ma ogólna sytuacja nie tylko na terenie gminy, ale na terenie całego kraju. Wyrejestrowania działalności dokonują najczęściej drobni przedsiębiorcy prowadzący działalność jednoosobowo, nie mający szans przebiccia i konkurowania z przedsiębiorcami działającymi na szeroka skalę, a na ich miejsce rejestrują się nowi. Główna sieć przedsiębiorców skupiona jest w samym mieście Pilźnie gdzie najlepiej rozwinięta jest infrastruktura oraz jest największe zapotrzebowanie na usługi. Na wsiach skupiona jest drobna wytwórczość, przedsiębiorcy działają jednoosobowo co w wielu przypadkach powoduje ich upadek. Na terenach wiejskich dominuje rolnictwo ukierunkowane na samozaopatrzenie, a to drobnym przedsiębiorcom utrudnia rozwój.

Najbardziej znaczącymi nadal pozostały rodzinne przedsiębiorstwa prywatne zajmujące się branżą metalową, chemiczną, budowlaną, transportową, meblarską oraz przetwórstwem mięsnym. Dominującą branżą podobnie jak w latach ubiegłych jest handel, transport oraz usługi gastronomiczne.

Jednym z motorów wpływających na rozwój gastronomii jest zapewne korzystne położenie Pilzna jako centrum krzyżujących się trzech tras komunikacyjnych: Kraków- Rzeszów-Jasło. Dużym sukcesem dla tej gminy jest powstanie zalewu na rzece Wisloce oraz pozyskanie inwestora spoza regionu który zainwestował w budowę Małej Elektrowni Wodnej. Te przedsięwzięcia są motorem do wzrostu usług gastronomicznych.

Jednak brak bazy hotelarskiej na terenie zalewu powoduje że turyści odwiedzają gminę na krótki czas, Pilzno jest tylko punktem zaczepienia w dalszej podróży.

Wśród mieszkańców gminy zauważa się niską aktywność w ubieganiu się o dofinansowania unijne. Powodem tej sytuacji jest brak w bliskiej odległości instytucji, która aktywnie wspierałaby rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, a jednocześnie oferowała usługi doradcze szkoleniowe i finansowe.

W rozbiciu na poszczególne branże stan zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na dzień 31.12.2007 r. przedstawia się następująco:

- Działalność produkcyjna 89
- Budownictwo 61
- Transport 103
- Handel naprawy 218
- Usługi gastronomiczne 24
- Usługi hotelarskie 4
- Pozostałe branże 198

Główne podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Pilzno to:

- „OMEGA” – Pilzno
- PPM „TAURUS” – Pilzno
- „MET-CHEM” – Pilzno
- „AKPIL” w Pilźnie
- Zakład Produkcyjno Handlowo Usługowy „LIMBA” – Pilzno
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe „Drew-Met” – Pilzno
- PIL-BUD Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe – Pilzno
- Pracownia Artystyczna Lalki „KASIA” – Pilzno
- „SPINMET” Zakład Produkcyjno Handlowy – Pilzno
- „DOMBOS” Firma Budowlano Transportowa – Pilzno
- Pracownia Cukiernicza „MARTA” – Pilzno
- Firma Produkcyjno Handlowa KAM POL – Pilzno

- Firma Produkcyjna „DREWPOL” – Pilzno
- Stacja Paliw GROSAR – Pilzno
- Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe Agro-Źródło – Pilzno
- „Zajazd Parkosz” – Parkosz
- Firma Transportowa „MONIS” – Bielowy
- GA-ETON – Strzegocice
- „AUTO – MARKET” – Łęki Dolne
- PILGRÓD – Słotowa
- „ROMCAR” – Machowa
- Stacja Paliw – Łęki Górne
- Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowe TiS - Pilzno

2.1.4 Rolnictwo

Rolnictwo gminy Pilzno cechuje swoista specyfika, która jest charakterystyczna zarówno dla powiatu jak i całego regionu. Specyfika ta ma główne podłoże strukturalne, dlatego też procesy restrukturyzacyjne przebiegają znacznie wolniej i mniej efektywnie niż w innych rejonach kraju, gdzie dominują duże obszary gospodarstwa rolne.

Ludność wiejska stanowi 74,2% ogółu mieszkańców gminy.

Ogólna powierzchnia gminy wynosi 16.500 ha w tym:

- użytki rolne – zajmują 10,579 ha, co stanowi 64,11% ogólnej powierzchni gminy,
- lasy i grunty leśne – zajmują 3,975 ha, co stanowi 24,09% ogólnej powierzchni gminy,
- pozostałe grunty zajmują 1,967 ha, co stanowi 11,92% ogólnej powierzchni gminy.

Produkcja zwierzęca.

Niska opłacalność na pograniczu rachunku ekonomicznego, wysokie normy jakościowe jakie musi spełnić dostawca mleka, podyktowane wprowadzoną ustawą weterynaryjną spowodowały, iż chwili obecnej obserwuje się regres w hodowli bydła w widoczny sposób spada ich pogłowie.

Budującym jednak jest, iż tak wysoka poprzeczka nie stanowi dla pewnej grupy hodowców przeszkody w dostawie mleka i ubiegania się o tak zwane kwoty mleczne.

W okresie od 2004 – 2007r. rolnicy, hodowcy bydła mlecznego ubiegali się o kwotowanie produkcji mleka z podziałem na dwie grupy:

- dostawcy bezpośredni
- dostawcy hurtowi

Dostawcom bezpośrednim w latach kwotowych 2004 do 2007r. Agencja Rynku Rolnego wydała 588 decyzji na dostawę mleka obejmującą 2 013 774 kg indywidualnej ilości referencyjnej (kwoty mlecznej).

Natomiast dostawcom hurtowym w latach kwotowych 2004 do 2007 Agencja Rynku Rolnego wydała 143 decyzje na dostawę mleka obejmującą 2 675 671 kg indywidualnej ilości referencyjnej (kwoty mlecznej) od 2004/2005 do 2006/2007 należy stwierdzić, iż w okresie tym ilość dostawców bezpośrednich zmniejszyła się pięciokrotnie w stosunku do pierwszych lat kwotowych.

Sytuacja na rynku dostawców hurtowych z Gminy Pilzno kształtuje się następująco: po pierwszym roku kwotowym 2004/2005 ilość dostawców hurtowych zmniejszyła się o 1 i w następnym roku ustabilizowała się na stałym poziomie 33 dostawców.

Jak wynika z analizy na terenie całej gminy w chwili obecnej funkcjonuje tylko 99 dostawców stanowi to znikomą ilość mleka wprowadzonego do obrotu rynkowego. Pozostałe mleko wyprodukowane w indywidualnych gospodarstwach rolnych wykorzystywane jest na samo zaopatrzenie w obrębie gospodarstw.

Bardzo niepokojącym zjawiskiem jest stopniowa likwidacja pogłowia bydła mlecznego obserwowana na terenie całej gminy. Z danych szacunkowych wynika, iż dziś tylko w co 10 gospodarstwie hoduje się krowę.

W dziedzinie hodowli trzody chlewnej również obserwuje się brak stabilizacji i ukierunkowanie na stopniowe ograniczanie pogłowia, wynika to z niekorzystnej sytuacji rynkowej spowodowanej wąską relacją cen skupu żywca do cen zbóż oraz niskiej opłacalności na pograniczu rachunku ekonomicznego.

Na terenie gminy kilkudziesięciu rolników szczególnie w terenach górzystych (Gębiczyna, Słotowa, Zwiernik) zajmuje się hodowlą koni. Zwierzęta te wykorzystywane są do celów gospodarskich jako konie pociągowe. W kilku przypadkach na ranczach hoduje się konie do celów rekreacyjnych. Konie jako zwierzęta podlegające identyfikacji zostały w 95% opisane przez Okręgowy Związek Hodowców Koni w Rzeszowie i wpisane do rejestru.

- bydło szt. 2 767,
- krowy szt. 1 964,
- trzoda chlewna szt. 10 331,
- trzoda chlewna lochy szt. 1 366,
- konie szt. 375,
- owce szt. 12,
- kury szt. 44 478,
- kury nioski szt. 29 988,
- kozy szt. 101.

Struktura zasiewów

Jednym z wyznaczników struktury zasiewów w gminie Pilzno jest jakość gleb.

Cechą charakterystyczną gminy jest duże zróżnicowanie gleb gruntów ornych według klas bonitacyjnych. Dlatego też różnorodność warunków glebowych oraz ekonomiczno – organizacyjnych decyduje o zróżnicowaniu struktury zasiewów. Gleby o słabej klasie bonitacyjnej obsiewane są roślinami o małych wymaganiach glebowych jak żyto i ziemniaki, natomiast gleby o wyższej klasie pszenicą, jęczmieniem, kukurydzą burakami pastewnymi i w znikomej ilości burakami cukrowymi. Mając na uwadze wykorzystanie zbóż w cyklu zamkniętym (na pasze do produkcji zwierzęcej) przez okres ostatnich lat w strukturze zasiewów zachodzą widoczne zmiany w ich produkcji. Rolnicy coraz większy areał zasiewają mieszankami zbóż, a wykorzystując sprzyjające warunki klimatyczne powiększają również powierzchnię upraw kukurydzy na ziarno.

Niska kwalifikacja gruntów oraz obawa zaprzestania na tych obszarach użytkowania ziemi, a co zatem idzie degradacja krajobrazu stała się podstawą do ubiegania się Gminy o zaliczenie tych obszarów do ONW (Obszary o Niekorzystnych Warunkach Gospodarowania). I tak w 2005 roku do ONW w strefie nizinnej zaliczono 4 sołectwa z gminy Pilzno: Jaworze Dolne, Machowa, Podlesie, Połomia. Natomiast do ONW ze specyficznymi utrudnieniami została zaliczona Gębiczyna.

Rolnicy z tych terenów przy składaniu wniosków o płatności obszarowe mogą ubiegać się o dodatkowe płatności z tytułu gospodarowania na obszarach ONW.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat obserwuje się bardzo niekorzystne zjawisko odłogowania gruntów. Rolnicy jednak podejmują trud zagospodarowania gleb o małej przydatności rolniczej przeznaczając grunty pod uprawy leśne. Korzystna dla rolników ustawa o zalesieniu gruntów rolnych z uwagi na korzyści finansowe stymuluje szczególnie młodych rolników do podejmowania działań w kierunku zalesiania gruntów spełniających warunki ustawy. Dodatkowo wielu rolników zalesiając grunty korzysta z funduszu leśnego.

W ramach planowanego zalesienia w okresie od 2004 – 2007 r. zalesiono 36 ha gruntu rolnego. Zalesienia corocznie podnoszą wskaźnik lesistości gminy.

Lasy wpływają na stan naturalnego środowiska wzmacniają system obszarów chronionych, spełniają ważną funkcję retencjonowania wód powierzchniowych i podziemnych, wpływają na klimat, chronią glebę przed postępującą erozją. Dlatego ważnym jest powiększanie obszarów leśnych szczególnie na stokach i zboczach.

2.1.5. Szkolnictwo, oświata i wychowanie

Od września 2007 r. po zmianach reorganizacyjnych działalność oświatowa na terenie gminy Pilzno prowadzona jest przez następujące placówki:

- 5 przedszkoli,
- 1 szkołę podstawową,

- 3 szkoły filialne przy szkołach podstawowych wchodzących w skład zespołów szkół,
- 10 zespołów szkół,
- 1 gimnazjum,
- 1 liceum ogólnokształcące.

Bazę lokalowa przedszkoli stanowią placówki znajdujące się w następujących miejscowościach:

- Przedszkole Publiczne w Pilźnie,
- Przedszkole Niepubliczne prowadzone przez Siostry Służebniczki w Pilźnie,
- Przedszkole Publiczne w Dobrkowie,
- Przedszkole Publiczne w Łękach Górnych,
- Przedszkole Publiczne w Słotowej.

Na miejscu Przedszkoli Publicznych w Lipinach, Łękach Dolnych, Strzegonicach i Zwierniku zostały utworzone oddziały przedszkolne, w strukturze szkół podstawowych wchodzących w skład zespołów szkół w tych miejscowościach, pozostawione w dotychczasowych siedzibach przedszkoli.

Bazę dydaktyczną placówek oświatowych w gminie Pilzno stanowi 14 obiektów zlokalizowanych w następujących miejscowościach:

- Szkoła Podstawowa w Pilźnie,
- Zespół Szkół w Parkoszu,
- Zespół Szkół w Dobrkowie z 3 - oddziałową Szkoła Filialną w Gębiczynie,
- Zespół Szkół w Jaworzu Górnym,
- Zespół Szkół w Strzegonicach z 3- oddziałową Szkoła Filialną w Bielawach,
- Zespół Szkół w Słotowej,
- Zespół Szkół w Zwierniku,
- Zespół Szkół w Łękach Górnych,
- Zespół Szkół w Łękach Dolnych,
- Zespół Szkół w Lipinach,
- Zespół Szkół w Machowej z 3 - oddziałową Szkoła Filialną w Podlesiu.

Ogółem w roku szkolnym 2006/2007 w szkołach podstawowych – samodzielnych oraz wchodzących w skład zespołów szkół pobiera naukę 1473 dzieci w 88 oddziałach, natomiast w gimnazjach – 8223 uczniów w 40 oddziałach.

W szkołach wszystkich typów, zatrudnionych jest ogółem 404 nauczycieli, co w przeliczeniu na pełne etaty stanowi 278.

W gminie Pilzno nie ma szkół zawodowych ani średnich technicznych. Istnieje Liceum Ogólnokształcące, które dysponuje 9 oddziałami, w których uczy się 235 uczniów.

We wszystkich szkołach funkcjonują biblioteki. Księgozbiory uzupełnia się w miarę posiadanych środków finansowych. Poprawia się wyposażenie szkół w pomoce naukowe. Każda szkoła, z wyjątkiem szkół filialnych posiada pracownię komputerową i dostęp do Internetu.

Większość szkół nie posiada sal gimnastycznych i boisk sportowych, niektóre budynki szkolne wymagają remontów i modernizacji.

2.1.6. Dziedzictwo kulturowe

Na terenie gminy wśród zabytków architektury dominują budowle sakralne takie jak:

- 1) XV wieczny gotycki kościół parafialny p.w. Jana Chrzciciela w Pilźnie ufundowany przez króla Kazimierza Wielkiego,

2) XIV barokowy klasztor oo..Karmelitów ufundowany przez króla Władysława Jagiełłę - obecnie Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia.

3) XIX w. neogotycki zespół klasztorny w Lipinach.

Zabytkowe kościoły architektury drewnianej:

1) Najstarszy kościół murowano - drewniany p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Dobrkowie datowany w jednej części na pierwszą połowę XIV w. i drugiej na XVII wiek.

2) XVII w. kościół parafialny p.w. św. Bartłomieja w Łękach Górnych.

3) XVIII w. kościół parafialny p.w..Św. Marcina w Zwiemiku.

4) XVIII w. kościół parafialny p. w. Św. Trójcy w Machowej oraz charakterystyczne dla gminy licznie rozsiane kapliczki i krzyże przydrożne.

Do ciekawych budowli w gminie należy:

1) eklektyczny budynek Sokola z początku XX wieku, oraz pozostałości dworów;

2) XIX w. dwór w Strzegocicach (obecnie własność prywatna).

3) XVII w. zbór ariański przekształcony na dwór w początkach XIX w. w Łękach

Górnych (obecnie własność prywatna).

4) pozostałości podworskie z drugiej połowy XIX w. w Parkoszu (obecnie siedziba DPS).

Interesującym obiektem zapewne jest pracujący drewniany młyn w Jaworzu Dolnym (w Złotorii).

2.1.7. Działalność kulturalna

Działalność kulturalna na terenie gminy Pilźno prowadzona jest przez dom Kultury w Pilźnie z filią w Zwiemiku oraz Bibliotekę Publiczną w Pilźnie z jej 10 filiami na terenie gminy, która obsługuje około 3670 czytelników, dysponując księgozbiorem ponad 88 tysięcznym.

Dom Kultury swoją misję upowszechniania kultury realizuje poprzez prowadzenie stałych form pracy kulturalno – oświatowej oraz cyklicznie organizowanych imprez o charakterze lokalnym i ponad lokalnym. Stałe formy pracy adresowane do odbiorców w różnym wieku to:

1) zajęcia taneczne i rytmika dla dzieci;

2) ognisko muzyczne dla dzieci i młodzieży;

3) zajęcia plastyczne;

4) kapela ludowa „Pilźnianie”;

5) chór „Lutnia”.

Wśród imprez organizowanych przez Dom Kultury wymienić należy między innymi konkursy i przeglądy związane z tradycjami świątecznymi, spotkania dla seniorów i osób samotnych, akademie i uroczystości związane z obchodami rocznic ważnych wydarzeń, konkursy i przeglądy dorobku artystycznego, konfrontacje artystyczne rzemiosła – interdyscyplinarna impreza o charakterze ponadlokalnym.

2.1.8. Sport

Działalność sportowa prowadzona jest w klubach sportowych działających w Pilźnie i na terenie gminy. Są to:

1) Ludowy Klub Sportowy „Rzemieślnik” (piłka nożna),

2) Ludowy Klub Sportowy w Łękach Górnych (piłka nożna),

3) Klub Sportowy Machowa (piłka nożna),

4) Klub Sportowy Monis Bielowy Strzegocice (piłka nożna),

5) Gminny Klub Szachowy „Hetman” (szachy),

6) Towarzystwo Gimnastyczne Sokół w Pilźnie z sekcjami piłki siatkowej, tenisa ziemnego i stołowego.

Oprócz w/w klubów sportowych działalność sportowa prowadzona jest w szkołach w ramach UKS (Uczniowskich Klubów Sportowych). W tym przypadku znaczne możliwości aktywizacji sportowo - ruchowej dzieci i młodzieży wiążą się z odpowiednim wykorzystaniem obiektów sportowych przy szkołach.

Na terenie Gminy Pilzno znajduje się 4 hale sportowe w miejscowościach:

- Machowa (przy Zespole Szkół w Machowej),
- Dobrków (przy Zespole Szkół w Dobrkowie),
- Łęki Dolne (przy Zespole Szkół w Łękach Dolnych).
- Pilzno (przy Liceum Ogólnokształcącym),

Walory środowiska przyrodniczego oraz tranzytowe położenie gminy, sprzyjają rozwojowi turystyki i wypoczynku. Niemal cała gmina znajduje się w granicach obszaru chronionego krajobrazu. Przyrodnicze i krajobrazowe walory gminy stanowią podstawę do rozwijania różnorodnych form turystyki i rekreacji. Niezmiernie ważnym elementem planowania rozwoju turystyki jest bliskość aglomeracji miejskich, czyli „emitorów ruchu turystycznego” – Tarnów, Rzeszów, Dębica, Jasło. Mieszkańcy tych miast są adresatami oferty turystycznej gminy. Wśród wielu atrakcji krajobrazowych i przyrodniczych gminy wymienić można urozmaiconą rzeźbę terenu w obrębie Pogórza Karpackiego, sprzyjającą pieszym wędrowkom i wycieczkom rowerowym, atrakcyjne dla grzybiarzy, wędkarzy i myśliwych kompleksy leśne zlokalizowane w północnej części gminy.

Z uwagi na niskie uprzemysłowienie i niewystępowanie uciążliwych dla środowiska zakładów, obszar gminy jest stosunkowo mało zanieczyszczony. Sprzyja to rozwojowi różnych form rekreacji, a przede wszystkim rozwojowi agroturystyki i ekoturystyki.

Do rozwoju tych form rekreacji przyczynia się powstający na rzece Wisłoka Zalew Pilzno.

Baza noclegowa turystyki w gminie jest skromna, gdyż znajduje się tylko 5 obiektów dysponujących ogółem 167 miejscami noclegowymi.

2.1.9. Turystyka

Ziemia Pilzneńska jak i całe Podkarpacie charakteryzuje się maksymalnym rozdrobnieniem gospodarstw, co stanowi duże utrudnienie dla rolników, przynosi minimalne zyski na pograniczu egzystencji i w większości uniemożliwia rozwój szeroko pojętej produkcji.

Istnieje jednak inna możliwość uzyskania dodatkowych dochodów poprzez świadczenie usług agroturystycznych - form wypoczynku w domu rolnika dysponującego odpowiednimi zasobami mieszkaniowymi.

Należy stwierdzić iż ziemia Pilzneńska nie ustępuje swoją atrakcyjnością innym obszarom naszego kraju i regionu, jest może inna, mniej znana bo jeszcze nie spenetrowana i nie odkryta przez turystów, a jednak bardzo ciekawa.

Charakterystyczne miasteczko królewskie położone w kotlinie o ciekawym średniowiecznym układzie urbanistycznym rynku z dominującym nad nim majestatycznym i surowym XIV wiecznym gotyckim kościołem parafialnym ma wiele do zaoferowania.

Pilzno i okolice bogate są w wiele zabytków kultury materialnej, w tym miejsca kultu religijnego – zabytkowe kościoły murowane, murowano- drewniane, drewniane, historyczne cmentarze, przydrożne kapliczki o różnych formach architektonicznych, stary drewniany i pracujący młyn, pozostałości dworów, wspaniały mikroklimat, bogatą faunę i florę. Wysoko ceni się tu staropolską gościnność i życzliwość gospodarzy.

Od kilku lat jedną z atrakcji Pilzna jest dobrze prosperujące muzeum lalek, które nie tylko oferuje zwiedzającym różnego rodzaju lalki omal z całego świata, ale też umożliwia obserwacje procesu ich wytwarzania starymi technikami.

Piękna okolica o naturalnej konfiguracji terenu z licznie rozsianymi wzgórzami i usytuowanymi na nich punktami widokowymi zaspokoi nawet najbardziej wyrafinowane oczekiwania turysty.

Uroku i atrakcyjności tej okolicy dodaje nowo powstały zalew na przywiślocznych wyrobiskach. Naturalny akwen wodny obejmuje ok. 240 ha lustra wody. Ten zalew jak mówią okoliczni mieszkańcy to druga Solina, lecz bardziej swojska i wielokrotnie wyciszona, to enklawa ciszy i spokoju, miejsce odpoczynku dla zmęczonych cywilizacją turystów.

Wszystko to sprawia, że potencjalny turysta nie powinien się tu nudzić, może zwiedzać okolice, napawać się pięknem przyrody, kontemlować w ciszy zabytkowych kościołów w tym w Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia u O.O Karmelitów w Pilźnie. Odbywać niezbyt forsowne wędrowki piesze lub rowerowe na okoliczne wzgórza, poznawać zabytki, cmentarze, cieszyć się dziedzictwem kulturowym, podziwiać i nabywać znane wyroby sztuki ludowej – rzeźby, hafty. Uczestniczyć w lokalnych imprezach w tym, w cyklicznie organizowanych konfrontacjach rękodzielniczych, gdzie na żywo można obserwować zanikające tradycyjne zawody prace: kowala, bednarza,

kołodzieja, garncarza, rzeźbiarza, malarki, hafciarki, gorseciarki prądky, witrażysty, wikliniarzy, można się rozsmakować w specjałach tradycyjnej kuchni regionalnej, czy poznać smak wiejskiego chleba i kołacza. Wszędzie można spotkać ciekawych nie tuzinkowych ludzi. Każdy wybiera dogodną formę wypoczynku, jedni bierną, inni natomiast czynną bardziej aktywną – tym oferuje się w okresie lata spływ kajakowy małą znaną rzeką Wisłoką.

Wszystko to sprawia, że gmina Pilzno staje się coraz bardziej atrakcyjną, w tym rejonie z powodzeniem może się rozwijać agroturystyka, tym bardziej, że samo Pilzno dysponuje nikłą bazą hotelową. Mieszkanie w domu rolnika dla typowego mieszkańca dużych aglomeracji miejskich to fantastyczna frajda, inne życie, obyczaje, naturalna żywność, bezpośredni kontakt z pracą rolnika, możliwość obserwacji zwierząt hodowlanych i otaczającej przyrody, niejednokrotnie to sentymentalny powrót do korzeni.

Z drugiej strony dla rolnika to szansa bezpośredniego zbycia ziemiopłodów, uzyskania dodatkowych dochodów za świadczone usługi zakwaterowania, oraz te niewymierne korzyści - poznawanie, kontakt i obcowanie z ciekawymi ludźmi.

2.1.10. Ochrona zdrowia

W Gminie Pilzno służba zdrowia funkcjonuje jako niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej świadcząc usługi dla miejscowej ludności. Na terenie gminy Pilzno działają 4 ośrodki zdrowia w których NZOZ „PILMEDIC” zabezpiecza potrzeby mieszkańców w zakresie podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej:

- 1) Gminny Ośrodek Zdrowia w Pilźnie,
- 2) Wiejski Ośrodek Zdrowia w Dobrkowie,
- 3) Wiejski Ośrodek Zdrowia w Łękach Dolnych,
- 4) Wiejski Ośrodek Zdrowia w Strzegonicach.

Na terenie gminy, w miejscowości Parkosz zlokalizowany jest ponad gminny Dom Pomocy Społecznej. Placówka przeznaczona jest dla 100 osób, mężczyzn i kobiet, którzy z uwagi na wiek i stan zdrowia, wymagają zapewnienia usług bytowych i pielęgnacyjnych oraz całonocnej opieki. Opiekę nad tymi mieszkańcami sprawuje 70 pracowników. Budynek Domu to pozostałość XIX w. dworu ziemskiego i aktualnie wymaga remontu oraz modernizacji, celem przystosowania do standardów unijnych. Bezpośrednim organizatorem i wykonawcą pomocy społecznej na terenie miasta i gminy Pilzno jest jednostka organizacyjna gminy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie. Pomoc Ośrodka koncentruje się na pracy socjalnej wspartej pomocą finansową prowadzoną w oparciu o sporządzony bilans potrzeb. Do zadań Ośrodka należą między innymi: przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i okresowych, organizacja i świadczenie usług opiekuńczych oraz dożywianie dzieci w szkołach. W ciągu ostatnich lat obserwuje się stały wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Rzeczywista liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2005 wynosiła 694 natomiast w roku 2006 -753 rodzin. Najczęściej spotykanymi problemami są: ubóstwo, bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, niepełnosprawność i długotrwała choroba, bezdomność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, sieroctwo.

Sprawy systemu pomocy społecznej w gminie podstawą bezpieczeństwa socjalnego; aktywności jej mieszkańców stąd konieczność systematycznego kształcenia pracowników oraz podnoszenia ich kwalifikacji społecznych.

2.1.11. Komunikacja

Rozwój sieci drogowej, jej modernizacja i przystosowanie do wzrastającego natężenia ruchu drogowego będą miały niewątpliwie wpływ na rozwój Pilzna. Stan sieci drogowej to jeden z wyznaczników dla przyszłych inwestorów do podjęcia decyzji o lokowaniu inwestycji w mieście i gminie, to również ważny motor rozwoju turystyki oraz warunków należytego poziomu życia mieszkańców miasta.

Do najważniejszych ciągów drogowych na terenie Miasta i Gminy Pilzno należą:

- drogi krajowe:
 - Nr 4 relacji Kraków – Tarnów – Rzeszów – Przemyśl
 - Nr 73 relacji Pilzno – Jasło
- drogi powiatowe:
 - Nr 43203 Pilzno – Róża
 - Nr 43243 Machowa - Czarna
 - Nr 43243 Pilzno – Szywnwałd – Pgórska Wola
 - Nr Łęki Górne – Zwiernik

- Nr 43245 Strzegocice – Słotowa
- Nr 43246 Zwiernik – Zagórze
- Nr 43249 Bielowy – Jodłowa
- Nr 43257 Gołęczyzna – Jaworze Górne
- Nr 43258 Łabuzie – Kamieniec
- Nr 43264 Gębiczyna - Południk

Zgodnie z polityką przestrzenną państwa dotyczącą Pilzna zrealizowana została inwestycja pn. budowa drogi obwodowej Pilzna Nr 4, E 40. Inwestycja rozpoczęto w lipcu 2004 r., a ukończono w październiku 2005 r. Do tej pory odcinek drogi krajowej Nr 4 przebiegający przez Pilzno stanowił "wąskie gardło" na trasie z Rzeszowa do Krakowa. Utrudnienia wynikały z licznych skrzyżowań z ulicami miejskimi, drogą krajową nr 73 drogą powiatową Pilzno - Czarna, dużej ilości zjazdów do gospodarstw, a także ograniczonej widoczności.

Dzięki nowo wybudowanej obwodnicy całych ruch tranzytowy będzie omijał centrum miasta. W ciągu nowej drogi znajduje się bezkolizyjne skrzyżowanie z ulicą Paderewskiego. Zbudowano także nad obwodnicą drugi wiadukt w ciągu ulicy Kraszewskiego, która przecina nową trasę.

Obwodnica Pilzna usprawni sytuację komunikacyjną na jednym z najbardziej ruchliwych odcinków drogi krajowej Nr 4, prowadzącej z Krakowa, przez Tarnów i Rzeszów, do przejścia granicznego z Ukrainą w Medyce.

Stan techniczny dróg na terenie Pilzna jest niezadowolający. Wiele odcinków dróg i chodników wymaga przebudowy i modernizacji.

2.2. SYSTEMY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I GOSPODARKI KOMUNALNEJ

2.2.1. Zaopatrzenie gminy w wodę

Gmina Pilzno zaopatruje się w wodę z wodociągu, którego ujęcie znajduje się w dolinie rzeki Wisłoka oraz z ujęcia wody w miejscowości Żdźary. Jednak przeważająca część gospodarstw czerpie wodę ze studni gospodarczej przy pomocy wodociągu zagrodowego (pompa, hydrofor) lub ze studni bez instalacji wodociągowej. Sprawa zaopatrzenia całej gminy w wodę przydatną do spożycia jest priorytetowa.

Na dzień 31 grudnia 2006 r. na terenie Gminy Pilzno istniało 1880 przyłączy wodociągowych. Ogółem do budynków mieszkalnych wykonano 1774 szt. przyłączy, z tego w Pilźnie 960 szt.

Zużycie wody przez mieszkańców w roku 2006 wynosiło dla Pilzna 82,1 m³/rok na budynek mieszkalny. Dla budynków mieszkalnych na wsiach – 72,0 m³/rok.

Obecnie na terenie gminy Pilzno jest 120 km sieci wodociągowej, oraz 65 km przyłączy wodociągowych.

W projekcie zagospodarowania przestrzennego gminy przewiduje się powiększenie istniejącej sieci zaopatrującej w wodę tereny mieszkaniowe oraz nowe osiedla zwiększające system ujęć i instalacji. Planuje się dwa systemy zaopatrzenia ludności w wodę: wodociąg grupowy, ujęcia indywidualne.

2.2.2. Odprowadzanie oraz oczyszczanie ścieków sanitarnych

Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest na terenie miasta Pilzno (jeden blok o przepustowości 500 m³/dobę). Do końca 2006 r. do oczyszczalni przyłączono 24,1 km sieci kanalizacyjnej i wykonano 476 przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych. Sytuację poprawi uruchomienie drugiego bloku o przepustowości 500 m³/dobę oraz dalsza budowa sieci kanalizacyjnej.

W centrum miasta Pilźnie funkcjonuje część systemu kanalizacji ogólnospławnej, który w dalszych latach będzie rozdzielony na 2 systemy: system kanalizacji sanitarnej oraz system kanalizacji deszczowej.

Z części miasta ścieki sanitarne odprowadzane są do lokalnych zbiorników okresowego opróżniania.

2.2.3. Ciepłownictwo

Na obszarze gminy nie ma dużych wolnostojących obiektów gospodarki ciepłowniczej. Budynki użyteczności publicznej w przeważającej części ogrzewane są energia ciepłą z kotłowni zasilanych paliwem gazowym i węglowym.

Budownictwo jednorodzinne ogrzewane jest z kotłowni indywidualnych zasilanych paliwem gazowym lub węglowym oraz piecami węglowymi. Na terenie gminy nie występują urządzenia wykorzystujące potencjał energii odnawialnych.

Całość działań w zakresie wytwarzania i dystrybucji energii cieplnej na terenie gminy zmierzać będzie do poprawy stanu środowiska oraz zmniejszania kosztów wytwarzania energii cieplnej. Gmina posiada możliwości

wykorzystania zasobów energii ekologicznie czystej, opartej o odnawialne źródła, dlatego też należy rozważyć możliwość wykorzystania energii cieplnej i elektrycznej ze źródeł alternatywnych (dotyczy to głównie pozyskiwania ciepła z biomasy) z zasobów wód geotermalnych, ze źródeł niskotemperaturowych, z energii promieniowania słonecznego oraz z energii wiatru.

2.2.4. Gazownictwo

Przez teren gminy Pilzno przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia.

- a) Gazociąg O 700 relacji Jarosław – Tarnów,
- b) Gazociąg O 400 relacji Jarosław – Tarnów,
- c) Gazociąg O 250 relacji Pilzno – Jasło,
- d) Gazociąg O 250 relacji Grybów – Lipiny,
- e) Gazociąg O 250 relacji Warzyce – Pilzno,
- f) Gazociąg O 300 relacji Pilzno – Lipiny.

Miasto Pilzno jest przeznaczone do uzbrojenia w sieć gazową z istniejących gazociągów. Zgazyfikowane są wszystkie sołectwa w gminie i w zasadzie w każdej wsi mieszkańcy mają dostęp do ewentualnego podłączenia do sieci gazowej. Długość sieci gazowej rozdzielczej wraz z przyłączami:

- miasto Pilzno – 63,58 km,
- wieś – 311,32 km.

Ilość wszystkich przyłączy:

- miasto Pilzno – 1145 szt. (w tym do budynków mieszkalnych 990 szt.),
- wieś – 2484 szt. (w tym do budynków mieszkalnych ok. 2210 szt.).

Zużycie gazu na terenie Gminy Pilzno kształtuje się na poziomie 3 284 600 m³, w tym:

- miasto – 1 854 200 m³
- wieś – 1 430 400 m³

2.2.5. Elektroenergetyka

Przez teren gminy przebiegają:

- a) linia energetyczna 400 kV
- b) linia energetyczna 110 kV
- c) linia energetyczna 30 kV
- d) linia energetyczna 15 kV

Miasto uzbrojone jest w sieć energetyczną średniego i niskiego napięcia. Projekt zabudowania przestrzennego zakłada nowy przebieg linii energetycznych 15 KV oraz lokalizację nowych stacji transformatorowych, głównie na projektowanych terenach zabudowy mieszkaniowej.

2.2.6. Gospodarka odpadami

Składowisko odpadów komunalnych dla miasta i gminy Pilzno zlokalizowane jest w Strzegocicach. W latach 2005-2006 przeprowadzono gruntowną modernizację składowiska a obecnie spełnia wszystkie obowiązujące normy i przepisy ochrony środowiska zmodernizowano Wysypisko to po wprowadzeniu selektywnej zbiórki odpadów, może zwolnić tereny zarezerwowane w planie zagospodarowania przestrzennego gminy na lokalizację wysypisk grupowych.

2.3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE GMINY

2.3.1. Budowa geologiczna i rzeźba terenu

Obszar gminy Pilzno pod względem geologicznym położony jest w obrębie kilku jednostek tektonicznych. Są to: na południu płaszczowina śląska i skolska, wchodzące w skład zewnętrznych Karpat fliszowych, a na północy zapadlisko przedkarpackie. Karpaty zewnętrzne są zbudowane ze skał fliszowych. Dominują tu skały okrucowe: iłowce, mułowce, piaskowce i zlepieńce. Na powierzchni terenu odsłaniają się głównie piaskowce, często o znacznej miąższości.

W obrębie zapadliska przedkarpackiego, na obszarze gminy występują mioceńskie ropy i mułowce z przewarstwieniami piasków, miejscami piaskowców i margli. Utwory te wskutek pokrycia przez osady czwartorzędowe odsłonięte są w niewielu punktach. Najstarszymi osadami czwartorzędowymi występującymi na powierzchni terenu są utwory lodowcowe i wodnolodowcowe zlodowacenia południowopolskiego – gliny zwałowe oraz piaski i żwiry.

Gmina Pilzno leży w obrębie dwóch jednostek fizjograficznych. Jej południowa część położona jest na krańcach Pogórza Karpackiego, w jego fragmencie – Pogórzu Strzyżowskim, północna zaś - w kotlinie Sandomierskiej. Samo Pilzno usytuowane jest na pograniczu tych krain, niemal u stóp Pogórza. Położenie decyduje o bogactwie krajobrazu, walorach przyrodniczych, zróżnicowanej rzeźbie terenu. Szczególnie piękne są obszary pogórzeńskie: liczne wzniesienia, malownicze doliny rzek i strumieni, wąwozy, jary, rozległe masywy leśne, ciekawe formy geologiczne tworzą urzekający krajobraz. Najwyższym wzniesieniem w rejonie Pilzna jest Budyń (354 m n.p.m.), wyrastający nad wsią Zwiernik. Tu bierze swój początek potok Dulczówka, dopływ Dulczy, stąd rozciąga się wspaniała panorama doliny Wisłoki. Na północ od Pilzna rozpościera się Kotlina Sandomierska o zupełnie odmiennym krajobrazie. Składają się na niego bezkresne równiny, słabo rzeźbione, gdzieś tam pokryte lasem. Największe kompleksy leśne znajdują się między Lipinami i Czarną.

Jedynym, znaczącym strumieniem jest tu Potok Chotowski, dopływ Wisłoki. Spiętrzony w Chotowej tworzy zalew - miejsce letniego wypoczynku mieszkańców Pilzna, Dębicy i pobliskich miejscowości.

2.3.2. Bogactwa naturalne

Podstawowymi surowcami mineralnymi na obszarze gminy Pilzno są: surowce okruchowe (piaski, żwiry, pospółki) i surowce ilaste (ropy i gliny).

Na terenie gminy Pilzno w ostatnich latach rozpoczęto eksploatację złóż „ Dęborzyn – Wisłoka”, „Jaworze-Pacióra”, „Jaworze-Zawodzie”, „Jaworze-Zawodzie II”, „Jaworze-Pilźnionek”, „Parkosz-Piaski II”, „Parkosz-Piaski IV”, „Parkosz-Piaski V”, „Parkosz-Żwiry”, „Parkosz-Szczyrki”, „Parkosz-Mirki I”, „Parkosz-Pogórze”, „Parkosz-Przygórze”, „Parkosz-Przylesie”, „Parkosz-Zagórze”, „Parkosz-Piaski VII”, „Parkosz-Piaski VI”, „Parkosz-Podlesie”, „Jaworze-Gałuszka”, „Strzegocice-Gołęczyna”, „Mokrzec-1”, „Parkosz- II”, „Piaski-Gołęczyna 1”, „Dobrków”.

Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Oddział w Sanoku ul. Sienkiewicza 12 posiada na terenie gminy Pilzno dwa złoża:

- złożo „ WYGODA 150/94”
- złożo „ PILZNO 35/93”

Na obszarach poeksploatacyjnych złóż: „Strzegocice-Zalew”, „Strzegocice” i „Mokrzec” powstał zbiornik retencyjny.

2.3.3. Gleby

Stan gleb w gminie jest na ogół dobry. Do czynników negatywnych wpływających na ich stan zaliczamy degradację w wyniku erozji wodnej i ruchów masowych. Ok. 70% gleb w gminie jest narażonych na erozję silną i bardzo silną, występują liczne tereny osuwiskowe. Gleby narażone na silną erozję wodną są wyłączane z użytkowania ornego i przeznaczane w całości pod trwałe użytki zielone lub pod zadrzewienia. Zanieczyszczenia gleb mają charakter punktowy i liniowy.

2.3.4. Wody podziemne i powierzchniowe

Wody podziemne

Zasoby wód podziemnych, a w szczególności zasoby czwartorzędowego poziomu wodonośnego, są cenną wartością środowiska naturalnego gminy. Na omawianym terenie wody podziemne o znaczeniu gospodarczym występują w osadach czwartorzędowych, związanych z obszarem doliny Wisłoki. Warstwę wodonośną poziomu czwartorzędowego stanowią utwory piaszczyste i piaszczysto-żwirowe. Zasilanie omawianego poziomu odbywa się głównie przez infiltrację opadów atmosferycznych, której sprzyja występowanie od powierzchni utworów przepuszczalnych lub półprzepuszczalnych. Łatwość infiltracji wód do czwartorzędowej warstwy wodonośnej oraz duża powierzchnia obszarów zasilania przyczynia się do utrzymania stale bardzo bogatych zasobów wodnych. Woda czwartorzędowego poziomu wodonośnego charakteryzuje się odczynem obojętnym, średnią twardością oraz niekiedy dużą zawartością żelaza i manganu, zatem aby odpowiadała wymogom norm dla wody pitnej i do celów gospodarczych, wymaga przeważnie uzdatniania.

Ma to miejsce w przypadku ujęcia komunalnego wód podziemnych dla Pilzna.

Wody powierzchniowe

Największą rzeką gminy Pilzno jest Wisłoka, przepływająca z południa na północ i uchodząca do Wisły w okolicy Połańca. Drugą co do wielkości rzeką w gminie jest Dulcza, przepływająca z zachodu na wschód. Wzdłuż tej rzeki

skupia się gęsta sieć osadnicza. Południowa część gminy pokryta jest gęstą siecią potoków do których zalicza się potok Przymiarki, Słotowski i potoki górskie Gołęczynka i Złotoryja.

Przez północno-zachodnią część gminy przepływa potok Machowski.

W miejscowości Mokrzec na Wisłoce znajduje się jaz i mała elektrownia wodna. Na wskutek spiętrzenia wód Wisłoki powstał zalew Strzegocice o powierzchni około 250 ha.

Charakterystyka największych rzek i potoków na terenie gminy przedstawia się następująco:

WISŁOKA - rzeka w południowo-wschodniej Polsce. Prawy dopływ górnej Wisły. Długość rzeki wynosi 164 km, a powierzchnia dorzecza 4110 km². Wisłoka bierze źródła w środkowej części Beskidu Niskiego na wysokości 575 m n.p.m. Płyne przez Pogórze Ciężkowickie i Kotlinę Sandomierską. W górnym biegu płynie głęboką doliną gdzie ma charakter przełomu, a od Dołów Jasielsko-Sanockich dolina rozszerza się. Uchodzi do Wisły w okolicy wsi Ostrówek na wysokości 154 m n.p.m.

Na terenie gminy Pilzno rzeka Wisłoka płynie na długości około 11,5 km, w tym o biegu rzeki stanowią odcinki uregulowane, pozostałe odcinki brzegów rzeki są w stanie naturalnym porośnięte krzakami wikliny.

W miejscowości Mokrzec na 69+720 km znajduje się tama spiętrzająca wodę na wysokość ok.2,5m. Utworzony w ten sposób zalew na wyrobiskach poźwirowych zajmuje powierzchnię około 250 ha.

Różnica poziomów wody wykorzystywana jest przez małą hydroelektrownie, która wytwarza prąd elektryczny przy pomocy 3 generatorów o mocy 275 kW każdy.

Średni roczny przepływ wody wynosi ok. 25,4 m³/s.

Natomiast największy przepływ (podczas powodzi) wynosił ok.1380m³/s.

Rzeka Dulcza – lewobrzeżny dopływ rzeki Wisłoki, całkowita długość 18 560 mb,

źródło w okolicach Zalasowej (województwo małopolskie) dalej płynie przez Łęki Górne i Łęki Dolne oraz Pilzno, za miastem wpada do Wisłoki powyżej mostu na drodze Nr 4 w Łabuziu.

Potok „Przymiarki”

Prawobrzeżny dopływ Dulczy, całkowita długość potoku 7 920 mb, odwadnia okolice Zwiernika, przepływa przez Przymiarki, ulicę 3-go maja w Pilźnie i wpada do Dulczy powyżej budynku „Sokoła”

Potok „Słotowski”

Lewobrzeżny dopływ rzeki Wisłoki, całkowita długość 7 960 mb, potok przepływa przez Słotową, Bielowy i w Jaworzu Górnym wpada do Wisłoki.

Potok „Machowski”

Przepływa przez gminę Pilzno w miejscowościach Podlesie Machowskie i Machowa ma długość 2 180 mb, i wpływa na teren sąsiedniej gminy Czarna

Potok „Gołęczynka”

Jako potok górski przepływa przez Gołęczynę i wpada jako prawy dopływ Wisłoki (zalew Strzegocice) w okolicy Mokrzec.

Potok „Złotoryja”

Jako potok górski przepływa przez lasy Połomi i wpada jako prawy dopływ Wisłoki (zalew Strzegocice) w okolicach Jaworza Dolnego.

2.3.5. Warunki klimatyczne

Na klimat gminy Pilzno mają wpływ dwie duże jednostki geomorfologiczne: Kotlina Sandomierska i Pogórze Podkarpackie z charakterystycznymi dla nich mikroklimatami.

Kotlina Sandomierska zalicza się do najcieplejszych terenów w Polsce, z klimatem umiarkowanie wilgotnym, średnią temperaturą roku powyżej 8° C i długim okresem wegetacyjnym.

Pogórze Podkarpackie cechuje się średnią temperatury 6-8 °C, większą wilgotnością oraz sumą opadów atmosferycznych rosnących proporcjonalnie do wzrostu wysokości nad poziomem morza (700-850 mm rocznie).

W okresie letnim dość częstym zjawiskiem są burze i deszcze nawalne występujące od czerwca do sierpnia i towarzyszyć im mogą silne wiatry. Warunki klimatyczne są korzystne dla gospodarczych poczynań. Świadczy o tym długi okres wegetacyjny z dostateczną liczbą opadów oraz ciepłe lata.

2.3.6. Szata roślinna.

Środowisko przyrodnicze gminy jest urozmaicone, położenie w styku 3 Prowincji; Górskiej, Pontyjskiej i Nizinno-Wyżynnej wpływa na zróżnicowanie i bogactwo flory. Zbiorowiska roślinne występujące na terenie gminy:

- Zbiorowiska leśne – największe powierzchniowo, scharakteryzowane poniżej,
- Zbiorowiska zaroślowe występujące bezpośrednio przy granicy lasu, jako zadrzewienia śródpolne czy umocnienia na skarpach,
- Zbiorowiska terenów podmokłych, lokalnie w obniżeniach terenowych ze stagnującą wodą,
- Zbiorowiska łąk i pastwisk,
- Zbiorowiska synantropijne, teren upraw.

2.3.7. Lasy

Ważnym bogactwem naturalnym są lasy i grunty leśne – zajmują 3,975 ha, co stanowi 24,09% ogólnej powierzchni gminy, Charakteryzują się drzewostanem mieszanym, który stanowią: jodła, buk, grab, sosna, dąb z domieszką brzozy, olchy szarej, osiki i modrzewia. Wiek drzewostanów jest zróżnicowany, przeciętny wiek wynosi ok. 55 lat. Czynnikiem zagrażającymi dla lasów są: szkodliwe owady, grzyby patogeniczne, nadmierne przegęszczanie zwierzyny i anomalie pogodowe, oraz czynniki szkodliwe (SO₂, tlenki azotu, fluor i pyły), a także pożary wywołane wypalaniem traw, nadmierny ruch turystyczny, nielegalne wycinanie drzew oraz kłusownictwo. Na terenie gminy nie jest prowadzony monitoring uszkodzeń drzewostanów w ramach monitoringu leśnego.

Korzystna dla rolników ustawa o zalesieniu gruntów rolnych z uwagi na korzyści finansowe stymuluje szczególnie młodych rolników do podejmowania działań w kierunku zalesiania gruntów spełniających warunki ustawy. Dodatkowo wielu rolników zalesiając grunty korzysta z funduszu leśnego. W ramach planowanego zalesienia w okresie od 2004 – 2007 r. zalesiono 36 ha gruntu rolnego. Zalesienia corocznie podnoszą wskaźnik lesistości gminy. Lasy wpływają na stan naturalnego środowiska wzmacniają system obszarów chronionych, spełniają ważną funkcję retencjonowania wód powierzchniowych i podziemnych, wpływają na klimat, chronią glebę przed postępującą erozją. Dlatego ważnym jest powiększanie obszarów leśnych szczególnie na stokach i zboczach.

2.3.8. Świat zwierzęcy

Zróżnicowanie faunistyczne gminy jest wypadkową czynników przyrodniczych i antropogenicznych. Występowanie, różnorodność i bogactwo fauny zależy od stopnia zalesienia i intensywności gospodarki rolnej.

Fauna obszaru gminy składa się z fauny miejscowej – autochtonicznej i napływowej, często endemicznej. Wśród górskich kręgowców o szerszym zasięgu występują; płazy – traszka górską; ptaki- pliszka górską; ssaki- ryjówka górską.

Elementy puszczańskie fauny są występujące ssaki: sarna, kuna oraz owadów chrząszcz – kozioróg dębosz. Gatunkami typowo nizinnymi są: ptaki – skowronek borowy, kureczka nakrapiana, łozówka i z płazów ropuch paskówka.

Pospolicie występują: zając szarak, dzik mniej liczne są borsuk i kuna leśna.

2.3.9. Zasoby przyrody objęte ochroną prawną

Niektóre obszary i obiekty na terenie gminy Pilzno są poddane ochronie o charakterze konserwatorskim. Są to Rezerwat „Słotwina” oraz pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej.

Rezerwat florystyczny „Słotwina” o powierzchni 3,30 ha został utworzony w 1987 roku w celu ochrony bogatego, naturalnego stanowisk paproci – pióropusznika strusiego i biocenozy. Pióropusznik strusi należy do rzadkich elementów naszej flory, z tego też względu objęty został ochroną gatunkową. W rezerwacie „Słotwina” występuje w kępach w łęgu olchowym, który zajmuje trasę potoku oraz jego stare suche koryta położone wyżej od obecnego dna ciek. W rezerwacie zanotowano również inne gatunki roślin będących pod ochroną ścisłą (m. innymi bluszcz, wawrzynek wilczełyko) oraz częściową. Z tych ostatnich na wzmiankę zasługuje występowanie ciemienicy zielonej. Fauna rezerwatu ma charakter typowo niżowy. Położenie obiektu na granicy z otwartymi terenami sprawia, iż jest ona nieco bogatsza od wnętrza borów z uwagi najliczniejsze występowanie gatunków przejściowych. Ciekawostką faunistyczną było gniazdowanie w roku 1990 bociana czarnego. Z uwagi na swe położenie i łatwy dostęp do rezerwatu sprawia, iż można poruszać się pieszo lub rowerami.

Wśród pomników przyrody znajdujących się w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody występuje 18 drzew lub grupy drzew, 1 pnącze oraz glazy narzutowe.

3. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKOWE

Gmina Pilzno zalicza się do obszarów o warunkach środowiska w pewnym stopniu przekształconych. W celu poprawy istniejącego stanu, należy zwrócić uwagę na występowanie zjawisk negatywnych pojawiających się na terenie gminy. Do zagrożeń środowiskowych występujących na obszarze gminy zalicza się zagrożenia naturalne i antropogenne.

Zagrożenia naturalne wynikają z położenia gminy, budowy geologicznej i warunków hydrologicznych. Są to:

- zagrożenia powodziowe – tereny narażone na zalewy powodziowe, zagrożone wodami stuletnimi Q_1 w przypadkach wystąpienia powodzi katastrofalnych;
- zagrożenia skażenia gleb i wód gruntowych posiadające bezpośredni związek z występowaniem powodzi i wylewami zanieczyszczonych wód rzek.

Zagrożenia antropogenne związane z działalnością człowieka:

- zanieczyszczone rzeki nie odpowiadające normom w klasyfikacji ogólnej (Wisłoka, Dulcza);
- brak zorganizowanej, systematycznej zbiórki odpadów komunalnych na terenie całej gminy, co prowadzi do zaśmiecania „dzikimi” wysypiskami negatywnie wpływającymi na całokształt środowiska przyrodniczego;
- nieuporządkowana gospodarka wodno – ściekowa (brak kanalizacji dla ok. 90% gospodarstw korzystających z wodociągów) powodująca powstawanie zanieczyszczeń obszarowych degradujących środowisko wodne i glebowe (odcieki z nieprawidłowo eksploatowanych zbiorników bezodpływowych).

3.1. Zanieczyszczenia powietrza

Powietrze atmosferyczne ze względu na powszechność występowania, niezbędną obecność w procesach życiowych organizmów jest jednym z elementów środowiska decydujących o jakości życia człowieka i jego otoczenia. Wpływa na stopień czystości wód powierzchniowych, zakwaszenie gleb, zdrowotność lasów, zanieczyszczenie upraw. Stopień zanieczyszczenia powietrza związany jest z wielkością emisji wprowadzanych do atmosfery strumieni zanieczyszczeń pochodzących przede wszystkim ze źródeł antropogenicznych.

Wpływ na stan środowiska atmosferycznego, w skali lokalnej posiada emisja niekontrolowana z nie punktowych źródeł. Zalicza się do nich emisja z:

- sektora transportowego,
- sektora komunalnego – z małych kotłowni i palenisk domowych, gdzie podstawowym źródłem energii cieplnej jest spalanie węgla i koksu,
- rolnictwo (hodowla bydła, zabiegi agrotechniczne).

Zanieczyszczenia emitowane do atmosfery powodują zmianę jej naturalnego składu chemicznego, struktury termicznej i zakłócają bilans promieniowania słonecznego, stwarzając zagrożenie dla ludzi i środowiska. W związku z czym konieczne jest systematyczne kontrolowanie stanu czystości powietrza. Wyniki badań stanowią podstawę oceny stopnia narażenia zdrowia ludzi oraz oceny wpływu zanieczyszczeń na zmiany zachodzące w środowisku.

Badania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych prowadzą WSSE i WIOŚ w wytypowanych punktach pomiarowych. Program badań obejmuje zanieczyszczenia podstawowe pochodzące z procesów spalania paliw: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pył zawieszony, opad pyłu, opad kadmu i ołowiu, związki fluoru oraz zanieczyszczenia specyficzne pochodzące z procesów technologicznych. Lokalizacja punktów pomiarowych wynika z regionalnej polityki ochrony środowiska, są to miejsca potencjalnej koncentracji zanieczyszczeń. Na terenie gminy nie zlokalizowano punktu pomiarowego.

Reasumując, można stwierdzić iż gmina charakteryzuje się dość korzystnymi warunkami czystości powietrza, o czym świadczy zdrowotność lasów (w drzewostanach występują jedynie uszkodzenia słabe – I strefa zagrożeń przemysłowych), środowiska szczególnie wrażliwego na zanieczyszczenia zwłaszcza gazowe. W zasadzie na terenie gminy uciążliwość związana z nadmierną emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych nie występuje.

3.2. Promieniowanie elektromagnetyczne

Na terenie gminy nie stwierdza się zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym.

Aktualnie na terenie gminy zlokalizowane są 3 stacje bazowe telefonii komórkowej.

3.3. Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny wpływ posiadają:

- hałas przemysłowy,
- hałas komunikacyjny.

Uciążliwość spowodowana nadmierną emisją hałasu jest charakterystyczna głównie dla terenów zwartej zabudowy, dotyczy terenów mieszkalno – przemysłowych oraz przebiegu tras komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu. Gmina Pilzno nie była przedmiotem badań natężenia hałasu.

Na terenie gminy nie stwierdza się źródeł hałasu przemysłowego znacząco wpływających na pogorszenie lokalnego klimatu akustycznego.

Poziom natężenia hałasu drogowego zależy jest od:

- rodzaju i hałaśliwości pojazdów,
- rodzaju i jakości nawierzchni,
- ukształtowania terenu,
- zwartości zabudowy,
- natężenia ruchu.

Na terenie gminy głównym źródłem hałasu komunikacyjnego są drogi:

- a) Nr 4 relacji Kraków – Tarnów – Rzeszów – Przemyśl
- b) Nr 73 relacji Pilzno – Jasło

Na obszarze gminy brak jest monitoringu poziomu emitowanego hałasu.

3.4. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zagrożenia żywiołowe i katastrofalne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia wpływ i skutki zagrożeń żywiołowych i katastrofalnych na proces rozwoju przestrzennego zagospodarowania obszaru.

Gmina należy do rejonu o średnim natężeniu czynników zagrażających życiu i zdrowiu ludności. Zagrożenia dla ludności mogą nastąpić na skutek awarii, uszkodzeń lub zniszczeń zbiorników (magazynów) i instalacji z toksycznymi środkami przemysłowymi, awarii elektrowni jądrowych lub ładunków jądrowych rozmieszczonych na obszarach państw sąsiadujących, pożary przestrzenne lasów oraz skażenia środowiska naturalnego w związku z transportem niebezpiecznych substancji chemicznych.

Zagrożenia powodziowe

Zagrożenie powodziowe dla gminy występuje okresowo, jedynie przy wysokich stanach wód w rzekach: Wisłoka i Dulcza oraz potokach. Spotykane są nagle krótkotrwałe wezbrania wód spowodowane letnimi burzami.

Zagrożenia pożarowe

Zagrożenie pożarowe stwarza zwartość zabudowy budynków drewnianych i budynków o pokryciu łatwopalnym. Na terenach leśnych w rejonach zagrożonych pożarami przestrzennymi prowadzony jest monitoring zagrożeń, sprawowany przez służby nadleśnictw będących w kontakcie z jednostkami straży pożarnej.

Ochronę przeciwpożarową w zakładach przemysłowych, gdzie występuje zagrożenie pożarowe sprawują zakładowe straże pożarne. W ostatnich latach wprowadzane są nowoczesne formy ochrony, polegające na wprowadzeniu systemu zabezpieczeń i czujników. Systemy zabezpieczeń posiadają łączność z jednostkami straży pożarnej.

Zagrożenia chemiczne

Awaryjne skażenia chemiczne o zasięgu lokalnym mogą powstawać w zakładach gromadzących znaczne ilości niebezpiecznych substancji chemicznych z racji wykorzystywania ich w procesach technologicznych.

Szczególne zagrożenie substancjami chemicznymi niebezpiecznymi dla życia i zdrowia ludzi i zwierząt oraz skażenia środowiska stanowią przewozy substancji toksycznych w transporcie kołowym i kolejowym. O skali i charakterze tego zagrożenia stanowi klasa ich toksyczności, a przede wszystkim znikoma przewidywalność wystąpienia sytuacji awaryjnych i związane z tym trudności podejmowania natychmiastowych dobrze zorganizowanych przedsięwzięć ratunkowych. W sytuacjach powyższych może nastąpić konieczność doraźnej ewakuacji ludności, którą kieruje Szef OC województwa lub szefowie OC gmin.

Skażenia promieniotwórcze

Mogą wystąpić w razie awarii elektrowni jądrowych poza granicami kraju. Największe zagrożenie stwarzają elektrownie jądrowe w:

miejsowościach: Równe – 280 km, Chmielnicki – 400 km, na Ukrainie;

miejsowościach: Bohunice i Mochovce ok. 270 km w Słowacji;

miejsowościach: Dukowany – 400 km, Temelin – 440 km w Czechach.

Nie przewiduje się by skażenia osiągnęły wielkość stanowiącą bezpośrednie zagrożenie życia ludzi, należy jednak liczyć się z możliwością skażenia upraw warzyw i owoców, wody i koniecznością wprowadzenia „rygorów” w ich wykorzystaniu do spożycia oraz potrzebą zabezpieczenia preparatów jodu stabilnego i zapewnienia do celów konsumpcyjnych wody z zakrytych ujęć.

4. CELE I PRIORYTETY DLA OCHRONY ŚRODOWISKA

4.1. Cele wynikające z przepisów szczególnych i norm prawa lokalnego:

- konieczność ochrony arealu gleb o wysokiej bonitacji (klasy I – IV), obszarów leśnych w szczególności lasów ochronnych przed zmniejszaniem i zmianą użytkowania;
- obszarów chronionego krajobrazu;
- konieczność wzmożonego nadzoru sanitarnego, w obrębie stref ochrony bezpośredniej studni oraz uwzględnienia zakazów i nakazów odnośnie zagospodarowania terenów ochrony pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej określonych stosowną decyzją dla ujęć wody.

4.2. Ochrona obszarów o walorach przyrodniczych i krajobrazowych:

- konieczność ochrony rezerwatu „Słotwina”,
- arealu gleb o wysokiej bonitacji i obszarów leśnych i obszarów występowania udokumentowanych zasobów surowców naturalnych,
- potrzeba ochrony lokalnych systemów ekologicznych.

4.3. Cele wynikające z zagrożeń naturalnych:

- konieczność ograniczenia zainwestowania i zabudowy dla terenów zagrożonych erozją i osuwiskami oraz powodzią,
- stosowanie ograniczeń w zainwestowaniu (wymóg analiz geologicznych określających głębokość posadowienia obiektów) na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych.

4.4. Cele wynikające z przeobrażeń środowiska:

- potrzeba minimalizacji zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych;
- uzależnienie rozwoju przestrzennego od możliwości zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków w sposób zorganizowany;
- potrzeba minimalizacji zagrożeń wynikających z braku zorganizowanej, systematycznej zbiórki odpadów komunalnych dla wszystkich miejscowości;
- konieczność stosowania ograniczeń w zainwestowaniu w obszarach negatywnego oddziaływania istniejących i projektowanych liniowych elementów infrastruktury technicznej i komunikacji.

4.5. Priorytety dla ochrony środowiska

4.5.1. Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych

Inwestycje prowadzące do zredukowania ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz realizowane kompleksowo wraz z nimi inwestycje mające na celu zapewnienie odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w aglomeracjach, zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych, w szczególności: budowa, rozbudowa i modernizacja systemów kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalni ścieków, w tym zakończenie rozpoczętych inwestycji w tym zakresie

4.5.2. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

Kierowanie środków na odtwarzanie i modernizowanie zabudowy hydrotechnicznej, zwłaszcza w przypadku jej wielofunkcyjności, na projekty związane z renaturyzacją, przywracaniem funkcjonalności przyrodniczej, hamowaniem odpływu wody, zwiększające naturalną retencję, ograniczające zagrożenie powodziowe, związane ze wzrostem dyspozycyjności zasobów wody, a także w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom i monitorowaniem stanu środowiska. Największe zagrożenie powodzią w gminie dotyczy głównie obszarów zamieszkałych i zagospodarowanych obszarów zalewowych położonych wzdłuż rzeki Wisłoki.

4.5.3. Gospodarka odpadami

Inwestycje związane z zapobieganiem oraz ograniczaniem wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażaniem technologii odzysku, w tym recyklingu, wdrażaniem technologii unieszkodliwiania odpadów komunalnych, oraz likwidacją zagrożeń wynikających ze składowania tych odpadów, zgodnie z gminnym planem gospodarki odpadami.

4.5.4. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych

Budowa urządzeń i instalacji do produkcji energii opartych na źródłach odnawialnych (m.in. budowa nowych ciepłowni na biomasę oraz modernizacja istniejących sieci ciepłowniczych; budowa instalacji wykorzystujące energię wiatru, wód geotermalnych, budowa instalacji do estryfikacji, budowa małych elektrowni wodnych) oraz inwestycje podnoszące efektywność energetyczną (np. budowa budynków energooszczędnych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, termomodernizacje budynków).

4.5.5. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów

Działania na rzecz ochrony przyrody na obszarach chronionych, prowadzące do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej (np. renaturyzacja zniszczonych i cennych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, szczególnie wodno - błotnych i cennych nieleśnych, odbudowa potencjału produkcyjnego ekosystemów leśnych naruszonych w wyniku katastrof leśnych i pożarów).

4.5.6. Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej

Wprowadzanie nowoczesnych technik spalania paliw, zastosowanie paliw ekologicznych w instalacjach wykorzystujących jako paliwo węgiel kamienny, zwiększanie w produkcji energii udziału energii wyprodukowanej z wykorzystaniem źródeł odnawialnych, instalowanie nowych oraz poprawa sprawności funkcjonujących urządzeń do redukcji zanieczyszczeń, realizacja naprawczych programów ochrony powietrza, redukcja niskiej emisji (m.in. poprzez: modernizację kotłowni w obiektach użyteczności publicznej z wykorzystaniem paliw ekologicznych oraz linii przesyłu ciepła, budowę sieci gazowej, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii), inwestycje związane z ograniczaniem emisji komunikacyjnej i ochroną przed jej negatywnym oddziaływaniem.

4.5.7. Ochrona powierzchni ziemi

Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych w wyniku różnorodnej działalności, w tym: eksploatacji surowców, składowania odpadów, spowodowanych czynnikami naturalnymi w tym osuwiskami.

4.5.8. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym

Inwestycje związane z ograniczaniem hałasu zagrażającego zdrowiu, w szczególności komunikacyjnego i nowych technologii ograniczających hałas w przedsiębiorstwach.

4.5.9. Ochrona zasobów kopalin

Rozpoznanie i koncesjonowana eksploatacja zasobów surowców o szczególnym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego gminy (zwłaszcza złóż gazu ziemnego, i wód termalnych)

5. WIELOLETNI PROGRAM INWESTYCYJNY WRAZ Z KOSZTAMI REALIZACJI PROGRAMU NA LATA 2008 – 2015

5.1. Wieloletni program inwestycyjny wraz z kosztami realizacji programu

Lp.	Nazwa zadania	Harmonogram realizacji	Podmioty zaangażowane	Nakłady ogółem w PLN	Źródła finansowania	
					Budżet gminy Budżet państwa Środki prywatne Inne środki	Budżet UE
1	2	3	4	5	6	7
I. Gospodarka wodno-ściekowa						

1.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Pilźnie II etap	2009-2010	Urząd Miejski w Pilźnie	1 000 000	400 000	600 000
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Kościuszki w Pilźnie	2009	Urząd Miejski w Pilźnie	2 500 000	1 000 000	1 500 000
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Witosa w Pilźnie	2009-2011	Urząd Miejski w Pilźnie	3 000 000	2 000 000	1 000 000
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Kraszewskiego w Pilźnie	2010-2011	Urząd Miejski w Pilźnie	1 500 000	1 000 000	500 000
5.	Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. 3-go Maja – II etap w Pilźnie	2009-2010	Urząd Miejski w Pilźnie	600 000	300 000	300 000
6.	Budowa wodociągu w m. Łęki Dolne-Wygoda	2008-2010	Urząd Miejski w Pilźnie	1 000 000	600 000	400 000
7.	Budowa wodociągu w m. Jaworze Dolne - Jaworze Górne	2008-2010	Urząd Miejski w Pilźnie	2 500 000	1 500 000	1 000 000
8.	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Pilźnie i przebudowa górnego zbiornika w Pilźnie	2008-2010	Urząd Miejski w Pilźnie	1 500 000	1 000 000	500 000
RAZEM				13 600 000	7 800 000	5 800 000

1	2	3	4	5	6	7
II. Modernizacja i przebudowa dróg gminnych						
1.	Modernizacja i przebudowa dróg gminnych na terenie gminy Pilzno	2008-2015	Urząd Miejski w Pilźnie	11 000 000	5 000 000	6 000 000
Razem				11 000 000	5 000 000	6 000 000
III. Termomodernizacja budynków komunalnych						
1.	Termomodernizacja budynków mienia komunalnego - budynków szkół na terenie gminy Pilzno	2008-2011	Urząd Miejski w Pilźnie	3 500 000	2 000 000	1 500 000
Razem				3 500 000	2 000 000	1 500 000
IV. Gospodarka odpadami						
1.	Wdrożenie Planu Gospodarki Odpadami dla gminy Pilzno	2008-2015	Urząd Miejski w Pilźnie	2 000 000	1 000 000	1 000 000
Razem				2 000 000	1 000 000	1 000 000
SUMA(I + II + III + IV)				30 100 000	15 800 000	14 300 000

5.2. Możliwe źródła finansowania programu

Źródła finansowania Programu ochrony środowiska są zróżnicowane, w zależności od rodzaju i okresu przewidywanego działania, a przede wszystkim możliwości stosowania instrumentów finansowo - ekonomicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

W najbliższych latach priorytetowe będą działania związane z realizacją postanowień Traktatu Akcesyjnego. Odnowiona Strategia Lizbońska, w obszarze środowiska, kładzie nacisk na wzmacnianie synergii pomiędzy ochroną środowiska i wzrostem gospodarczym, przede wszystkim poprzez racjonalne wykorzystywanie zasobów środowiska oraz rozwój przemysłu środowiskowego (eco-industry). Nakłady na ochronę środowiska będą więc musiały znacznie wzrosnąć. Realizacja programu finansowana będzie ze środków:

- publicznych, w tym:
 - krajowych, pochodzących z: budżetu państwa, budżetu gminy, pozabudżetowych instytucji publicznych,
 - zagranicznych, pochodzących między innymi z: Funduszu Spójności, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, instrumentu finansowego na rzecz środowiska LIFE +, fundacji itp.;
- niepublicznych, pochodzących z dochodów przedsiębiorstw i inwestorów, banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych itp., w ramach których najczęstszymi formami finansowania będą:
 - zobowiązania finansowe (np. kredyty, pożyczki, obligacje, leasing),
 - udziały kapitałowe (akcje i udziały w spółkach),
 - fundusze własne inwestorów,
 - dotacje (tzw. granty) i subwencje właściwe,
 - zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje i programy pomocowe.

W nowej perspektywie finansowej tj. w latach 2008 – 2015 działania związane z ochroną środowiska współfinansowane będą mogły być ze środków:

- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 - 2013 na realizację, którego przeznaczono kwotę 1,14 mld euro,
- Programów Operacyjnych opracowywanych na poziomie krajowym, z których najważniejszy dla realizacji celów ekologicznych to „Infrastruktura i Środowisko” oraz „Innowacyjna Gospodarka” (m.in. dofinansowanie projektów środowiskowych w przedsiębiorstwach związanych m.in. ze zmniejszeniem wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności) i „Kapitał Ludzki” (m.in. podnoszenie kwalifikacji administracji i służb odpowiedzialnych za ochronę środowiska oraz szkolenia związane z edukacją ekologiczną);
- programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (dotyczy zewnętrznych granic zewnętrznych UE): Program Polska – Słowacja (dofinansowanie ze środków EFR ma przekroczyć 85 ml euro),

Program dla Europy Środkowej [ang. akronim CEP], Program Współpracy Międzyregionalnej INTERREG IV C, Program Polska – Białoruś - Ukraina (z budżetem ponad 186 mln euro).

Program Operacyjny „Infrastruktura i Środowisko”

„Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko” koncentruje się na działaniach o charakterze strategicznym i ponadregionalnym. Ponad 66% wydatków będzie przeznaczonych na realizację celów Strategii Lizbońskiej. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowanych będzie 17 osi priorytetowych, w tym 7 dotyczących środowiska tj:

- Gospodarka wodno - ściekowa
- Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi
- Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
- Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska
- Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych
- Transport przyjazny środowisku
- Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku

Na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 - 2013 zostanie przeznaczonych ponad 36 mld Euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27 848,3 mln Euro (w tym ze środków Funduszu Spójności – 21 511,06 mln euro (77%) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 6 337,2 mln euro (23%).

Na mocy porozumień, WFOŚiGW będą pełnić rolę Instytucji Wdrażających dla projektów realizowanych w ramach Osi Priorytetowej I: Gospodarka wodno – ściekowa, oraz Osi Priorytetowej II: Gospodarka Odpadami i Ochrona Powierzchni Ziemi, których wartość nie przekracza 25 mln euro.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007 - 2013

RPO WP to jeden z najistotniejszych dokumentów w oparciu, o który realizowane będą przedsięwzięcia ochrony środowiska o znaczeniu regionalnym i ponadlokalnym. Zaangażowane będą środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 1 136,3 mln euro, z tego ok. 18% na realizację Osi Priorytetowej IV „Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom”. Wielkość środków przewidzianych na realizację tej osi priorytetowej została oszacowana na poziomie 200 524 910 euro, z tego 170 446 174 euro pochodzić będzie z wkładu wspólnotowego, a 30 078 736 euro z krajowych środków publicznych.

Inne źródła finansowania

Wśród możliwych do zastosowania innych źródeł finansowania można wskazać:

- opłaty produktowe - opłaty nakładane na produkty obciążające środowisko, np. opakowania, baterie, świetlówki. Wpływy z tego tytułu, trafiające do budżetu państwa, będą przeznaczane na wspomaganie i dofinansowanie systemu recyklingu (Ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z dnia 11.05.2001 r.
- weszła z dniem 1.01.2002 r.)
- depozyty ekologiczne - obciążenia nakładane na przedsiębiorstwa, realizujące inwestycje, które mogą szczególnie szkodliwie oddziaływać na środowisko

Instrumenty społeczne

Efektywność Programu w dużej mierze uzależniona jest od społecznej akceptacji działań związanych z obowiązkiem ochrony środowiska i aktywnym działaniem społeczności zwłaszcza lokalnych. Niezbędne będą więc działania na rzecz łagodzenia konfliktów m.in. związanych z rozwojem inwestycyjnym. Narzędzia dla usprawnienia współpracy budowania partnerstwa, tzw. "uczenie się poprzez działanie" to przede wszystkim:

- działania samorządów w zakresie dokształcania się i systemów szkoleń, interdyscyplinarnego modelu pracy, współpracy i partnerstwa w systemach sieciowych,
- budowanie powiązań władz samorządowych ze społeczeństwem.

6. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

6.1. INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU

Bezpośrednie zarządzanie programem spoczywa na zarządzie jednostki samorządowej obszaru, dla którego jest on sporządzony i działających z jego upoważnienia dyrektorów wydziałów jednostek organizacyjnych. Zarządzanie to polegać będzie na inicjowaniu, organizowaniu działań służących realizacji, okresowej weryfikacji elementów programu oraz corocznej kontroli postępów zgodnie z wymaganiami ustawy – Prawo ochrony środowiska.

Instrumentami służącymi do wykonania zadań programu są:

- instrumenty prawne,
- instrumenty ekonomiczne (finansowe),
- instrumenty organizacyjne,
- instrumenty edukacyjno-informacyjne,
- negocjacje z współrealizatorami programu.

6.1.1. Instrumenty prawne

Do instrumentów prawnych zgodnie z kompetencjami organów zarządzających programem i współrealizujących go wyższego i niższego szczebla, należą w szczególności decyzje, pozwolenia i postanowienia:

- decyzje reglamentacyjne – pozwolenia: zintegrowane, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emitowanie hałasu do środowiska, emitowanie pól elektromagnetycznych, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- zezwolenia na gospodarowanie odpadami,
- pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, wykonywanie urządzeń wodnych, wykonywanie innych czynności i robót, budowli, które mają znaczenie w gospodarowaniu wodami lub w korzystaniu z wód,

- zezwolenia – koncesje wydane na podstawie Prawa geologicznego i górniczego,
- uzgadnianie w zakresie przestrzegania standardów ekologicznych decyzji o warunkach zabudowy oraz o pozwoleniu na budowę, rozbiórkę obiektu budowlanego, decyzji o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- cofnięcie lub ograniczenie zezwolenia lub pozwolenia na korzystanie ze środowiska,
- decyzje naprawcze dotyczące zakresu i sposobu usunięcia przez podmiot korzystający ze środowiska przyczyn negatywnego oddziaływania na środowisko i przywrócenia środowiska do stanu właściwego oraz zobowiązujące do usunięcia uchybień,
- zgody na przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze,
- decyzje stanowiące ochronę cennych obiektów przyrodniczych,
- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne,
- decyzje zezwalające na usuwanie drzew i krzewów,
- programy dostosowawcze dotyczące przywracania standardów jakości środowiska do stanu właściwego,
- decyzje wstrzymujące oddanie do użytku instalacji lub obiektu, a także wstrzymujące użytkowanie instalacji lub obiektu,
- decyzje o zakazie produkcji, importu, wprowadzania do obrotu,
- akty prawa miejscowego w postaci rozporządzeń wojewody i uchwał samorządów terytorialnych określające sposoby użytkowania terenów i porządkujące funkcje istniejące i przyszłe zagospodarowanie (np. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego),
- inne programy i plany mające charakter dokumentów strategicznych lecz nie tworzących prawa lokalnego.

Wykorzystanie uprawnień organów do zarządzania programem wiąże się m.in. z zastosowaniem w pełnym wymiarze procedur wspomagających procesy decyzyjne.

Chodzi tu o wdrożenie w praktyce decyzyjnej Dyrektyw 85/337/EWG i 97/11/WE dotyczących sporządzania ocen oddziaływania na środowisko (OOŚ) oraz Konwencji z Aarhus o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska (Dz. U. 2003, Nr 78, poz. 706).

Nadanie w warunkach polskich właściwego znaczenia oceny oddziaływania na środowisko jako procedury istotnie wspomagającej decyzje, które niejednokrotnie mogą stanowić dylematy wymaga w szczególności:

- pełnej znajomości – przez pracowników organów uprawnionych do stosowania OOŚ – zasad i wytycznych obowiązujących w tej procedurze opartych na wykładni aktów międzynarodowych, konwencji i dobrej praktyce w tej dziedzinie z innych krajów,
- formułowania, w wydawanym przez organ postanowieniu, zakresu przyszłego raportu OOŚ w dostosowaniu do problemów środowiskowych jakie może stworzyć realizacja zamierzenia inwestycyjnego w danych warunkach, jak również ustalania w tych postanowieniach metod oceny i wariantów przedsięwzięcia w nawiązaniu do właściwości inwestycji i warunków środowiska,
- rozszerzania wymagań opracowania raportu OOŚ na wszelkie dokumenty strategiczne, które mogą znacząco wpływać na środowisko, zgodnie z zaleceniami Dyrektywy 2001/42/WE w sprawie „strategicznych ocen oddziaływania na środowisko”,
- prowadzenia przez organ – zintegrowanego procesu decyzyjnego w odniesieniu do wszystkich przedsięwzięć mających znaczenie dla rozwoju zrównoważonego miasta – wykorzystując do tego celu procedurę OOŚ i włączając do wymagań zakresu przyszłego raportu także kryteria społeczne i gospodarcze, które rozpatrywane łącznie z kryteriami przyrodniczymi mogłyby stanowić dla decydenta postawę do przyszłych rozstrzygnięć.

Podkreślić należy, że wykorzystanie procedury OOŚ umożliwi organowi w postanowieniu o zakresie raportu OOŚ postawienia warunków zbadania wszystkich skutków istotnych dla realizacji POŚ jakie mogą być wywołane zarówno przez inwestycję wchodzącą w jej zakres jak też podejmowaną z mocy innych aktów prawa np. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Wśród innych, nowych instrumentów prawnych szczególne znaczenie posiadać będą procedury udzielania pozwoleń zintegrowanych wprowadzone zgodnie z Dyrektywą Rady 96/61/WE, tzw. IPPC – w sprawie

zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń. Obowiązkiem posiadania tych pozwoleń objęte są podmioty gospodarcze posiadające instalacje mogące powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości.

Pozwolenia zintegrowane udzielane będą podmiotom łącznie w zakresie wszystkich oddziaływań instalacji obejmujących: powietrze, wodę, powierzchnię ziemi, odpady stałe, hałas i pola elektromagnetyczne, stosownie do standardów jakie odpowiadają najlepszym dostępnym technikom (BAT), uwzględniając w tym jednocześnie wymóg minimalizacji zużycia energii i surowców oraz zapobiegania awariom przemysłowym.

6.1.2. Instrumenty ekonomiczne

Do narzędzi tego rodzaju pozostających zasadniczo w rękach administracji szczebla krajowego, w tym Ministerstwa Finansów, należą ekonomiczne instrumenty finansowo-rynkowe wpływające na zmiany zachowań podmiotów gospodarczych i społeczeństwa:

- opłaty emisyjne,
- kary,
- podatki i ulgi podatkowe (w tym podatek węglowy na paliwa kopalne),
- subsydia i kredyty preferencyjne,
- transfery technologiczne,

instrumenty rynkowe i wspomagające działania rynku:

- handel emisjami,
- „zielone” certyfikaty,
- dobrowolne zobowiązania.

Obok już istniejących narzędzi, których rola i funkcja jest powszechna, zwrócić trzeba uwagę na nowe formy jak handel emisjami i zielone certyfikaty.

Pozytywne rezultaty programów pilotujących m.in. w Polsce dla rejonu Chorzowa wskazały, że racjonalny system handlu emisjami może ułatwić wypełnianie coraz ostrzejszych norm i standardów emisji.

Wprowadzenie systemu wymaga jednak zapewnienia tak dla przedsiębiorstw uczestniczących jak i pozostającym poza systemem jednakowych warunków konkurencji, objęcia nim wszystkich znaczących źródeł emisji, efektywności ekonomicznej i skuteczności wdrożenia, co odsuwa w czasie realizację tego instrumentu w najbliższych latach.

„Zielone certyfikaty” to rozwiązania prorynkowe polegające na zobowiązaniu ilościowym wymuszania nabywania energii ze źródeł odnawialnych. Rozwiązania prawne dla przyszłego funkcjonowania tego instrumentu obowiązują już w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 roku o szczegółowym zakresie obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii... (Dz. U. Nr 104 poz. 971).

Oczekuje się, że dzięki popytowi na zielone certyfikaty nastąpi wzrost inwestycji, przyrost mocy i produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

6.1.3. Instrumenty organizacyjne

Dobrowolne systemy zarządzania środowiskowego w przedsiębiorstwach i instytucjach.

Elementem ułatwiającym i korzystnie wpływającym na realizację RPOŚ są systemy zarządzania środowiskowego (SZŚ) dobrowolnie wdrażane przez podmioty gospodarcze i nieprodukcyjne jednostki (organizacje). Są to:

Certyfikat ISO 14001 zgodny z normą PN-EN ISO 14001 uzyskiwany od akredytowanych jednostek certyfikujących lecz niezależny od organów administracji rządowej.

Eko – Zarządzanie i Audyt Wspólnoty – EMAS preferowany przez Rozporządzenie nr 761/2001, w którym promuje się doskonalenie systemów zarządzania zgodnych z normą ISO 14001 ale wykraczający istotnie poza obowiązki tego standardu.

Ruch czystej produkcji animowany przez Polskie Centrum Czystej Produkcji przy Politechnice Śląskiej i stowarzyszenia działające przy NOT i GIG, w którym uczestniczy ponad 600 przedsiębiorstw realizując wymagania ukierunkowane na poprawę wskaźników energo- i materiałochłonności.

Program „Odpowiedzialność i Troska” obejmujący duże przedsiębiorstwa chemiczne kraju i animowany przez Polską Izbę Przemysłu Chemicznego.

Eko-Znak – Komitet działający przy Polskim Centrum Badań i Certyfikacji opracowujący kryteria oceny wyrobów, na podstawie których wystawiane są certyfikaty.

System HACCP – obejmujący zarządzanie bezpieczeństwem w zakładach przemysłu spożywczego.

Koncepcja SZŚ zakłada taką przebudowę zasad oraz procedur zarządzania procesami wytwórczymi lub świadczeniem usług, a w przypadku EMAS w ogóle zasad funkcjonowania danej organizacji, aby związane z tym oddziaływania na środowisko były precyzyjnie identyfikowane oraz eliminowane, a jeżeli jest to niemożliwe, systematycznie ograniczane i kontrolowane w sposób zintegrowany z podstawowymi celami działalności. Wymaga to ustanowienia i praktycznego wdrożenia procedur identyfikacji aspektów środowiskowych, planowania strategicznego i operacyjnego oraz monitorowania działalności (systemowe audyty wewnętrzne i zewnętrzne, śledzenie oddziaływań i ich skutków, ocena realizacji planów i osiągnięcia celów) i przepływu informacji, a także innych pomocniczych procedur i instrukcji, służących sprawnemu funkcjonowaniu SZŚ. Podstawowym wymaganie SZŚ jest osiągnięcie systematycznego zmniejszenia wpływów na środowisko w drodze zintegrowanego procesu decyzyjnego łączącego ochronę środowiska z systemem zarządzania przedsiębiorstwem.

Wdrożenie systemu EMAS jest zarówno celem polityki ekologicznej zawartej w II PEP, jak i narzędziem ułatwiającym administrowanie i zarządzanie środowiskiem w przedsiębiorstwach (jednostkach organizacyjnych). Zgodnie z jego zapisami w systemie mogą uczestniczyć nie tylko jednostki gospodarcze czy przemysłowe, ale także inne jednostki, w tym organy administracji, placówki edukacyjne, usługowe itp. o ile oddziałują one w jakikolwiek sposób bezpośredni lub pośredni na środowisko.

W ramach tego systemu organem upoważnionym do rejestracji będzie wojewódzki wydział ochrony środowiska, co wymaga wprowadzenia stosownych zmian w ustawie – Prawo ochrony środowiska.

Do systemu EMAS w pierwszym rzędzie należy zachęcać przedsiębiorstwa o szczególnym, potencjalnym wpływie na środowisko – podlegające wymaganiom Dyrektywy IPPC, posiadające certyfikat ISO 14001, a także władze środowiskowe wyższego szczebla zarządzania.

Inne

Narzędziami znacznie podnoszącymi efektywność realizacji polityki ekologicznej będzie w przyszłości prowadzenie zintegrowanych rejestrów uwalniania i transferu zanieczyszczeń (PRTR), umożliwiających raportowanie w oparciu o bazy danych wszelkich informacji środowiskowych włączając w to opłaty, system raportów o awariach przemysłowych i eksploatacji instalacji. Do czasu uruchomienia tego systemu konieczna jest realizacja wojewódzkiego POŚ i powiatowych programów przy maksymalnie jawnym gromadzeniu informacji przez prowadzące organy i pełnej wymiany tych danych. Istotnym elementem jest zapewnienie m.in. skuteczności w egzekwowaniu zbierania opłat i kar m.in. przez zintensyfikowanie współpracy instytucjonalnej pomiędzy administracją samorządową i państwową.

6.1.4. Instrumenty edukacyjno-informacyjne

Operatywność zarządzających programem w zakresie stosowania tych narzędzi stanowi jeden z podstawowych warunków powodzenia realizacji polityki ekologicznej w obszarze objętym programem.

Instrumenty te obejmują:

- upowszechnianie ustaleń POŚ wśród pracowników organów samorządowych realizujących program,
- system szkolenia i doskonalenia w zakresie ochrony środowiska,
- integrację działań na rzecz realizacji POŚ pomiędzy różnymi szczeblami zarządzania,
- aktywne formy powiązań władz samorządowych ze społecznością i mediami przez promocję POŚ i PGO na tle polityki ekologicznej kraju i regionu prowadzoną np. w szkołach, organizację konferencji związanych z wykonywanym programem i upowszechniające wskazane zmiany zachowań przedsiębiorstw i społeczności sprzyjające realizacji zasad zrównoważonego rozwoju,
- stałe zwiększanie informacji udostępnianej w sieci Internet w drodze; rozbudowy i aktualizacji zasobów informacyjnych, wymiany informacji pocztą elektroniczną, udostępniania i konsultowania projektów i dokumentów m.in. weryfikowanego w 2006 r. Programu.

Zagadnienia edukacyjno-informacyjne zostały włączone do podstawowej części Programu ochrony środowiska w postaci jego celów szczegółowych. Cenny udział społeczeństwa w działalności organów zarządzających ochroną środowiska i w procesach decyzyjnych będzie ulegał rozszerzeniu.

Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz o dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska podpisana w 1999 r. w Aarhus została ratyfikowana przez Polskę, a jej tekst został ogłoszony w Dz. U. Nr 78 z 2003 r. Oznacza to, że stanowi ona część krajowego porządku prawnego i powinna być bezpośrednio stosowana.

6.2. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU

Kontrola realizacji programu ochrony środowiska prowadzona będzie poprzez monitorowanie:

- środowiska w zakresie jego stanu oraz zmian,
- działań Urzędu Miejskiego w Pilźnie na rzecz realizacji celów określonych w Programie Ochrony Środowiska,
- efektów realizacji Programu.

6.2.1. Monitoring stanu środowiska

Podstawą monitoringu stanu środowiska gminy Pilzno powinny być dane uzyskiwane corocznie z Głównego Urzędu Statystycznego oraz z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Dane te będą charakteryzować stan środowiska, obiekty uciążliwe lub zagrażające środowisku, wielkości emisji zanieczyszczeń oraz niektóre dane charakteryzujące stan sanitarny środowiska.

- jakość oczyszczonych ścieków szczególnie po oczyszczalni ścieków
- jakość uzdatnionej wody przez Stacje Uzdatniania Wody
- jakość ścieków odprowadzanych
- **Rozwój i poprawa funkcjonowania infrastruktury technicznej mającej wpływ na jakość życia mieszkańców i środowisko:**
 - procentowy przyrost długości sieci kanalizacyjnej,
 - zużycie wody na jednego mieszkańca i dobę,
 - procentowa strata wody w sieci wodociągowej,
 - procent dróg gdzie dokonano naprawy nawierzchni w stosunku do sumy dróg, na których powinno się dokonać napraw.
- **Racjonalizacja gospodarowania odpadami:**
 - ilość wytwarzanych odpadów komunalnych (Mg/M/rok),
 - stopień pokrycia mieszkańców zorganizowaną zbiórką (w procentach),
 - udział zebranych odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych (w procentach),
 - udział odpadów z sektora komunalnego składowanych na wysypiskach (w procentach),
 - udział odpadów z sektora gospodarczego składowanych na składowiskach (w procentach),
 - ilość wytworzonych osadów ściekowych (w Mg-sm/rok),
 - ilość osadów wykorzystanych na cele rolnicze (w Mg-sm/rok),
 - ilość osadów wykorzystanych na cele przemysłowe (w Mg-sm/rok),
 - ilość osadów przekształconych termicznie (w Mg-sm/rok),
 - ilość odpadów wytworzona w sektorze gospodarczym (Mg/rok),
 - ilość odpadów z sektora gospodarczego poddanych odzyskowi (Mg/rok),
 - ilość odpadów z sektora gospodarczego poddanych unieszkodliwianiu przez składowania (w Mg/rok),
 - nakłady inwestycyjne na gospodarkę odpadami (w zł/rok),
 - udział społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy gospodarki odpadami wg oceny jakościowej (w procentach),
 - ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców (np. dzięki wysypiska),
 - liczba, jakość i skuteczność kampanii edukacyjno-informacyjnych.
- **Dalszy rozwój edukacji i informacji ekologicznej oraz poszerzenie dialogu społecznego:**
 - ilość osób, które brały udział w szkoleniach z zakresu ochrony środowiska,

- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w różnych formach edukacji ekologicznej,
- ilość konkursów, rajdów, wystaw itp. o problematyce ekologicznej.

7. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISYCZNYM

Podstawa prawna:

Na podstawie art. 17 ust. 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150) Burmistrz Pilzna w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza gminny program ochrony środowiska, który zgodnie z art. 18 ust. 1 tejże ustawy uchwalany jest przez Radę Miejską w Pilźnie.

Cele, i założenia programu

Nadrzędnym celem Programu jest wdrożenie polityki ekologicznej państwa na obszarze Gminy Pilzno. Główne założenia „Programu ochrony środowiska dla gminy Pilzno” wynikają z celów, kierunków działań i limitów określonych w polityce ekologicznej państwa, oceny aktualnego stanu środowiska (wg stanu z 2006 r.) oraz obowiązujących przepisów odnoszących się do ochrony środowiska (przepisy prawa krajowego i Unii Europejskiej oraz porozumienia i konwencje międzynarodowe). Program uwzględniono ponadto kierunki i możliwości rozwoju województwa podkarpackiego, powiatu dębickiego, gminy Pilzno określone w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym i branżowych (m.in. Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych), możliwości finansowania inwestycji oraz wyniki raportów z wykonania Programu ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego, powiatu dębickiego i gminy Pilzno.

Problemy ekologiczne gminy Pilzno

O skuteczności prowadzonej polityki w zakresie poprawy stanu środowiska świadczą wyniki corocznego monitoringu środowiska prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie. Wskazują one na powolną, ale sukcesywną tendencję poprawy jakości takich elementów środowiska jak: woda, powietrze, gleby.

Pomimo tego nadal rozwiązywania wymagają problemy ekologiczne m.in. takie jak:

- a) niezadawalająca jakość wód przeznaczonych do spożycia,
- b) niedostateczny stan zabezpieczenia przeciwpowodziowego; lokalne przekroczenia standardów jakości powietrza i gleb,
- c) hałasu,
- d) niski, w stosunku do potencjalnych możliwości udział produkcji energii pochodzących ze źródeł odnawialnych;
- e) konflikty na styku ochrona przyrody i rozwój inwestycyjny, zwłaszcza w sytuacji malejących nakładów na ochronę przyrody.

Strategia działań w gminie Pilzno w zakresie ochrony środowiska

Strategia działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska gminy Pilzno wynika z przyjętych założeń, w tym oceny aktualnego stanu środowiska gminy. Realizowane będą cele o charakterze systemowym oraz cele ekologiczne w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska.

Przyjmuje się, że na obszarze gminy Pilzno działania w zakresie ochrony środowiska będą zmierzać do:

- a) wzmocnienia synergii pomiędzy ochroną środowiska a wzrostem gospodarczym;
- b) zwiększenia konkurencyjności gminy i innowacyjności gospodarki oraz zaspokojenia aspiracji mieszkańców regionu przy wykorzystaniu potencjału tkwiącego w zasobach naturalnych i kulturowych gminy (turystyka, rolnictwo ekologiczne itp.);
- c) zapobiegania zagrożeniom życia i mienia,
- d) ograniczania szkodliwych czynników wpływających na zdrowie,
- e) poprawy stanu środowiska i uzyskania dobrych wskaźników w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami, w tym ograniczenia materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności.

Cele o charakterze systemowym dotyczą sprawniejszego funkcjonowania administracji do spraw ochrony środowiska; zwiększenia roli wiedzy i ekoinnowacyjności w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego województwa; edukacji ekologicznej, zwiększenia dostępu do informacji i poszerzenie dialogu społecznego, zwiększenia roli aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym,

skuteczniejszego wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego oraz mechanizmów prawnych, finansowych i ekonomicznych zapewniających efektywną i terminową realizację założonych celów ekologicznych; rozwoju współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony środowiska.

W oparciu o dotychczas obowiązujące strategie, programy i plany, raporty sporządzone na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym oraz w oparciu o aktualny stan środowiska stwierdza się, że ochrona wód, gospodarka odpadami, bezpieczeństwo ekologiczne nadal są priorytetowymi dziedzinami ochrony środowiska. Ze względu na specyfikę województwa oraz konieczność dostosowania przepisów do standardów unijnych większą wagę należy przyłożyć do spraw ochrony klimatu, przyrody i pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.

Priorytety ekologiczne w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska

Przyjmuje się następujące priorytety wynikające ze stopnia ważności dla gminy Pilzno i pilności ich realizacji:

Priorytet 1 - Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych;

Priorytet 2 - Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska;

Priorytet 3 - Gospodarka odpadami;

Priorytet 4 - Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych;

Priorytet 5 - Ochrona przyrody, różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów;

Priorytet 6 - Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej;

Priorytet 7 - Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb;

Priorytet 8 - Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym;

Priorytet 9 - Ochrona zasobów kopalin.

W ramach każdego priorytetu wyznaczono cele ekologiczne średniookresowe do 2015 r. i krótkookresowe do 2011 r., oraz działania inwestycyjne i nieinwestycyjne, zapewniające osiągnięcie przyjętych celów.

Najważniejsze inwestycje w ochronie środowiska

Analiza przeprowadzona w trakcie opracowania Programu wykazała ogromne potrzeby inwestycyjne gminy, zwłaszcza w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przed powodzią i zagrożeniami naturalnymi oraz gospodarki odpadami. Inwestycje w zakresie ochrony środowiska stanowią około 80% kosztów wdrażania i realizacji Programu. Preferowane będą inwestycje w zakresie ochrony środowiska, oparte o nowoczesne technologie (BAT). Za zadanie inwestycyjne uważa się również tworzenie wszelkich systemów monitoringu i baz danych o środowisku. Poniżej, w obrębie każdego priorytetu ekologicznego, scharakteryzowano najważniejsze inwestycje wymagające realizacji do 2015 r.

1. Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych.

Inwestycje prowadzące do zredukowania ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz realizowane kompleksowo wraz z nimi inwestycje mające na celu zapewnienie odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w aglomeracjach, zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych, w szczególności: budowa, rozbudowa i modernizacja systemów kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalni ścieków, w tym zakończenie rozpoczętych inwestycji w tym zakresie.

2. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska.

Kierowanie środków na odtwarzanie i modernizowanie zabudowy hydrotechnicznej, zwłaszcza w przypadku jej wielofunkcyjności, na projekty związane z renaturyzacją, przywracaniem funkcjonalności przyrodniczej, hamowaniem odpływu wody, zwiększające naturalną retencję, ograniczające zagrożenie powodziowe, związane ze wzrostem dyspozycyjności zasobów wody, a także w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom i monitorowaniem stanu środowiska. Największe zagrożenie powodzią w gminie dotyczy głównie obszarów zamieszkałych i zagospodarowanych obszarów zalewowych położonych wzdłuż rzeki Wisłoki.

3. Gospodarka odpadami.

Inwestycje związane z zapobieganiem oraz ograniczaniem wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażaniem technologii odzysku, w tym recyklingu, wdrażaniem technologii unieszkodliwiania odpadów komunalnych, oraz likwidacją zagrożeń wynikających ze składowania tych odpadów, zgodnie z gminnym planem gospodarki odpadami.

4. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych.

Budowa urządzeń i instalacji do produkcji energii opartych na źródłach odnawialnych (m.in. budowa nowych ciepłowni na biomasę oraz modernizacja istniejących sieci ciepłowniczych; budowa instalacji wykorzystujące energię wiatru, wód geotermalnych, budowa instalacji do estryfikacji, budowa małych elektrowni wodnych) oraz inwestycje podnoszące efektywność energetyczną (np. budowa budynków energooszczędnych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, termomodernizacja budynków).

5. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów.

Działania na rzecz ochrony przyrody na obszarach chronionych, prowadzące do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej (np. renaturyzacja zniszczonych i cennych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, szczególnie wodno - błotnych i cennych nieleśnych, odbudowa potencjału produkcyjnego ekosystemów leśnych naruszonych w wyniku katastrof leśnych i pożarów).

6. Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej,

Wprowadzanie nowoczesnych technik spalania paliw, zastosowanie paliw ekologicznych w instalacjach wykorzystujących jako paliwo węgiel kamienny, zwiększanie w produkcji energii udziału energii wyprodukowanej z wykorzystaniem źródeł odnawialnych, instalowanie nowych oraz poprawa sprawności funkcjonujących urządzeń do redukcji zanieczyszczeń), realizacja naprawczych programów ochrony powietrza, redukcja niskiej emisji (m.in. poprzez: modernizację kotłowni w obiektach użyteczności publicznej z wykorzystaniem paliw ekologicznych oraz linii przesyłu ciepła, budowę sieci gazowej, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii), inwestycje związane ograniczaniem emisji komunikacyjnej i ochroną przed jej negatywnym oddziaływaniem.

7. Ochrona powierzchni ziemi.

Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych w wyniku różnorodnej działalności, w tym: eksploatacji surowców, składowania odpadów, spowodowanych czynnikami naturalnymi w tym osuwiskami.

8. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym.

Inwestycje związane z ograniczaniem hałasu zagrażającego zdrowiu, w szczególności komunikacyjnego i nowych technologii ograniczających hałas w przedsiębiorstwach.

9. Ochrona zasobów kopalin.

Rozpoznanie i koncesjonowana eksploatacja zasobów surowców o szczególnym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego gminy (zwłaszcza złóż gazu ziemnego, i wód termalnych).

Prognoza poprawy stanu środowiska do 2015 r.

Program realizowany będzie poprzez działania inwestycyjne, których efektem będzie zmniejszenie degradacji środowiska przyrodniczego, podniesienie jakości życia mieszkańców, tworzenie nowych miejsc pracy w sektorach działalności gospodarczej związanej z turystyką, zwiększenie konkurencyjności gospodarki gminy, oraz poprzez działania organizacyjne dotyczące rozwoju struktur i narzędzi zarządzania środowiskiem oraz monitoringu środowiska.

Przyjmuje się, że do 2015 r. stan środowiska gminy w zakresie: ochrony wód, ochrony powietrza, gospodarki odpadami oraz udziału energii wykorzystywanej ze źródeł odnawialnych poprawi się do poziomu wskaźników założonych w gminnym Programie ochrony środowiska. Zakłada się, iż realizacja działań w ramach określonych celów ekologicznych doprowadzi; między innymi do tego, że:

- zakłady wytwórcze spełniać będą wszystkie wymagania obowiązujące w Unii Europejskiej, w zakresie korzystania ze środowiska oraz ekologicznych parametrów produkowanych wyrobów (m.in. ograniczających promieniowanie elektromagnetyczne i uciążliwość akustyczną produkowanych wyrobów);
- poprawi się znacznie jakość wód i wzrastać będzie racjonalizacja zużycia wody tj. 70% ludności gminy objęta będzie zbiorowym oczyszczaniem ścieków, znacznie poprawi się jakość wód, kontynuowana będzie racjonalizacja zużycia wody do celów przemysłowych, komunalnych i rolniczych;
- uporządkowana zostanie gospodarka ściekowa (rozbudowa i budowa systemów kanalizacji zbiorczej, modernizacja, budowa i rozbudowa komunalnej oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów),
- jakość wody pitnej sukcesywnie będzie dostosowywana do wymaganych standardów m.in. poprzez rozbudowę i modernizację stacji uzdatniania wód i sieci wodociągowych i innych urządzeń poboru wód;
- sukcesywne ograniczane będą zagrożenia przeciwpowodziowe;
- stworzone zostaną podstawy do nowoczesnego gospodarowania odpadami – opracowane i wdrożone zostaną rozwiązania organizacyjne, zapewniające właściwe, bieżące zarządzanie strumieniami odpadów oraz zbudowana zostanie większość potencjału technicznego niezbędnego do prowadzenia selektywnej zbiórki, odzysku, unieszkodliwiania i transportu odpadów;

- ograniczany będzie ponadnormatywny hałas (zwłaszcza hałas drogowy), poprzez realizację działań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych (budowa ekranów akustycznych);
- zwiększony zostanie udział energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych zarówno w bilansie zużycia energii pierwotnej i produkcji energii elektrycznej;
- zwiększy się bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne, kontynuowane będą działania w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom, głównie poprzez sukcesywną realizację działań pozainwestycyjnych (m.in. poprzez działanie sprawnego systemu informacji społeczeństwa o zagrożeniach oraz rejestracji potencjalnych zagrożeń);
- utrzymywane będą standardy, zapewniające wysoką jakość powietrza;
- kontynuowane będą działania (większość działań ma charakter ciągły, coroczny) w zakresie: ochrony różnorodności biologicznej i georóżnorodności, ochrony zasobów wodnych, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony kopaliny, ochrony lasów i zwiększania lesistości tj. utrzymywany będzie dobry stan zasobów;
- podniesie się poziom świadomości ekologicznej i akceptacji społecznej dla prowadzonych działań ochronnych (m.in. poprzez edukację ekologiczną i zapewnienie dostępu do informacji o środowisku i realizację bazy danych o środowisku GIS).

Struktura zarządzania programem i kontrola realizacji programu

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie i koordynację działań określonych w Programie jest Burmistrz Pilzna. Zapewnia on spójność pomiędzy wszystkimi lokalnymi, krajowymi i międzynarodowymi programami działającymi w regionie, umożliwiającą efektywne wykorzystanie środków finansowych i technicznych. Ponadto współdziała z organami administracji rządowej, a w szczególności z Wojewodą i podległymi mu służbami zespolonymi, organami administracji niezespolonej, instytucjami oraz z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Program realizowany będzie w zakresie określonym przez obowiązujące ustawy i w oparciu o aktualnie dostępne instrumenty: prawno-administracyjne, finansowe, ekonomiczno-rynkowe, informacyjno-edukacyjne oraz instrumenty z zakresu organizacji, marketingu i zarządzania środowiskiem. Realizowany będzie, zgodnie z kompetencjami, przez organy ochrony środowiska oraz podmioty działające na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy Pilzno. Podstawowy podział kompetencji wojewody, marszałka województwa, starostów i organów gmin w zakresie ochrony środowiska dokonywany jest w trybie art. 376-382 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Analiza i ocena realizacji przedsięwzięć określonych w Programie (w tym skutków dla środowiska), prowadzona będzie przy pomocy monitoringu opierającego się o dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), raporty Państwowego Monitoringu Środowiska (w tym WIOŚ w Rzeszowie), a także o informacje uzyskane od jednostek realizujących przepisy ustawy Prawa ochrony środowiska, w szczególności organów ochrony środowiska oraz administracji zespolonej i niezespolonej.

Obowiązkiem Burmistrza Pilzna jest sporządzanie co 2 lata raportu z wykonania Programu, przedstawianego Radzie Miejskiej w Pilźnie.

Koszty i źródła finansowania programu

Nakłady na realizację polityki ekologicznej Gminy Pilzno oszacowane zostały na podstawie:

- danych dotyczących przedsięwzięć priorytetowych dla gminy Pilzno;
- informacji uzyskanych od instytucji odpowiedzialnych i związanych z realizacją ochrony środowiska w województwie (m.in. Wojewoda, WIOŚ Rzeszów, RZGW w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Dębicy), na temat realizacji przedsięwzięć priorytetowych;
- danych statystycznych dotyczących średniorocznych wydatków na ochronę środowiska i gospodarkę wodną w województwie, [powiecie oraz możliwości finansowania przedsięwzięć środowiskowych w latach 2007-2013.

Podział środków finansowych, szczególnie unijnych, zależeć będzie od ilości i jakości projektów przygotowanych i realizowanych zgodnie z wymogami Unii Europejskiej (według, których część kosztów inwestycji pokryte musi być ze środków własnych) oraz wymaganiami określonymi w programach współpracy transgranicznej, czy w programach branżowych.

Koszt realizacji Programu oszacowanego według zamierzeń inwestycyjnych w latach 2008 -2015 wynosić będzie ogółem **30, 1 mln zł**. Największe koszty związane będą z inwestycjami dotyczącymi gospodarki wodno-ściekowej (45% szacowanych nakładów) oraz modernizacji i przebudowy dróg gminnych (37%).

Źródła finansowania programu

Struktura wydatków na ochronę środowiska wg źródeł finansowania od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie tj. zdecydowanie dominują wydatki ze środków własnych (ok.40%), ze środków zagranicznych (ok.35%), funduszy ekologicznych (ok.15%). Do 2010r. nie przewiduje się zmian w tym zakresie. Wśród grup inwestorów nadal dominować będzie gmina (ok.55% wydatków na ochronę środowiska i gospodarkę wodną). W perspektywie

finansowej obejmującej lata 2007-2013 w województwie podkarpackim podział środków unijnych na działania związane z ochroną środowiska odbywać się będzie zgodnie z: RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, Programami Operacyjnymi opracowywanymi na poziomie krajowym (najważniejsze dla realizacji celów ekologicznych to „Infrastruktura i Środowisko” oraz „Innowacyjna Gospodarka”), programami Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (Program Polska-Słowacja Program dla Europy Środkowej Program Współpracy Międzyregionalnej INTERREG IV C, Program Polska- Białoruś-Ukraina), Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013. Dodatkowym, obok Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności, źródłem bezzwrotnej pomocy zagranicznej jest Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a w przyszłości Szwajcarski Mechanizm Finansowy.

**PRZEWODNICZĄCA
RADY MIEJSKIEJ W PILŹNIE**

Ewa Gołębiowska